

24 . 5 . 1967 tarihli ve 868 sayılı Kanunla bazı maddeleri değiştirilmiş bulunan 22 . 4 . 1962 tarihli ve 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun adı ile bazı maddelerinin değiştirilmesine, bazı maddelerinin kaldırılmasına ve yeni geçici maddeler eklenmesine dair kanun tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (M. Meclisi : 1/589; C. Senatosu : 1/80)

(Not : M. Meclisi S. Sayısı : 508'e 1 nci ek)

Millet Meclisi
Genel Sekreterliği
Kanunlar Müdürlüğü
Sayı : 5047

15 . 5 . 1972

CUMHURİYET SENATOSU BAŞKANLIĞINA

Millet Meclisinin 12 . 5 . 1972 tarihli 88 nci Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek işari oyla kabul edilen, (24 . 5 . 1967 tarihli ve 868 sayılı Kanunla bazı maddeleri değiştirilmiş bulunan 22 . 4 . 1962 tarihli ve 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun adı ile bazı maddelerinin değiştirilmesine, bazı maddelerinin kaldırılmasına ve yeni geçici maddeler eklenmesine dair kanun tasarısı.) dosyası ile birlikte sunulmuştur.

Saygılarımla.

Sabit Osman Avcı
Millet Meclisi Başkanı

Not : Bu tasarı 14 . 1 . 1972 tarihinde Başkanlıkça İlk Komisyona havale edilmiş ve Genel Kurulun 17, 20, 4; 5, 8, 12 . 5 . 1972 tarihli 73, 75, 84, 85 ve 88 nci Birleşimlerinde öncelik ve ivedilikle görüşülerek kabul edilmiştir. (Millet Meclisi S. Sayısı : 508)

Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu

Cumhuriyet Senatosu
Anayasa ve Adalet Komisyonu
Esas No. : 1/80
Karar No. : 15

9 . 6 . 1972

YÜKSEK BAŞKANLIĞA

Millet Meclisinin 12 Mayıs 1972 tarihli 88 nci Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek işari oyla kabul edilen, 24 . 5 . 1967 tarihli ve 868 sayılı Kanunla bazı maddeleri değiştirilmiş bulunan 22 . 4 . 1962 tarihli ve 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun adı ile bazı maddelerinin değiştirilmesine, bazı maddelerinin kaldırılmasına ve yeni geçici maddeler eklenmesine dair kanun tasarısı Millet Meclisi Başkanlığının 15 Mayıs 1972 tarihli ve 5047 sayılı yazıları ile Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına gönderilmekle Komisyonumuzun 1, 6, 7 ve 9 Haziran 1972 tarih-

li Birleşimlerinde Adalet Bakanı Fehmi Alparslan ile Adalet Bakanlığı temsilcileri ve Yüksek Hâkimler Kurulu ile Yargıtay temsilcileri de hazır buldukları halde tetkik ve müzakere olundu.

I - Tasarı, 9 Temmuz 1961 tarihli ve 334 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 20 Eylül 1971 tarihli ve 1488 sayılı Kanunla değiştirilen 134, 137, 139, 143 ve 144 ncü maddeleri ile bunlara ilişkin olarak Anayasaya eklenen Geçici 13, 15, 18 ve 19 ncü maddeleri esaslarında, 22 Nisan 1972 tarihli ve 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun,

a) Adının ve 1, 2, 4, 5, 6, 14, 22, 23, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 35, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 45, 46, 50, 51, 53, 55, 58, 59, 61, 64, 65, 67, 69, 70, 71, 72, 74, 75, 77, 89, 90, 94, 95 ve 98 ncü maddeleri ile Geçici 2 ve 7 ncü maddelerinin değiştirilmesini,

b) 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 54, 57, 62, 72, 76, 78, 82, 83, 84, 85, 86, 88, 97 ve 99 ncü maddeleri ile Geçici 1, 3 ve 4 ncü maddelerinin kaldırılmasını,

c) 2556 sayılı Hâkimler Kanununun 4, 79 ve 80 ncü maddelerinin değiştirilmesini,

d) 22 Nisan 1962 tarihli ve 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununa 9, 10, 11, 12, 13 ve 14 ncü geçici maddeler olmak üzere yeni geçici maddeler eklenmesini,

Öngörmektedir.

9 Temmuz 1961 tarihli ve 334 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının on yıllık uygulama döneminin sonuçları gözetilerek, 20 Eylül 1971 tarihli ve 1488 sayılı Kanunla yapılan değişikliklerin yargı bölümünde gerçekleştirdiklerinin büyük çoğunluğu Yüksek Hâkimler Kurulu ile bu kurulun bünyesinde yer alan yüksek Savcılar Kuruluna aid olması sebebiyledir ki, 22 Nisan 1962 tarihli ve 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununda bu Anayasa değişiklikleri esaslarında yeni bir düzenlemeye gidilmesi zorunlu ve ivedi bir mahiyette taşınmaktadır.

Anayasa değişikliklerinin gerekçelerinde de ifadesini bulduğu üzere, 22 Nisan 1962 tarihli ve 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun iki temel müessesesi olan Yüksek Hâkimler Kurulu ile Yüksek Savcılar Kurulu halen hizmet göremeyecek derece güç çalışır durumdadırlar.

Zira, Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun 6 ncü maddesine göre, üyelerin görev süresi dört yıl olup yarısı her iki yılda bir yenilenir. Bu yenileme işlemi, - yasama meclislerine ve - Yargıtay - ile - birinci sınıf hâkimlere - mensub olmak - üzere üç grupta yapılır. Bu gruplardan birinin seçtiği üyelerin göreve başlamaları halinde yine 6 ncü maddenin üçüncü fıkrası gereğince yerine seçim yapılamamış grubun üyelerinin de görevleri sona erer ve yerlerini yedekleri alır.

Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun 868 sayılı Kanunla değişik Geçici 2 ncü maddesine göre, Yüksek Hâkimler Kurulunun 10 Haziran 1967 tarihinde göreve başlayan üyelerinin yarısının görev süresi 10 Haziran 1969 tarihinde ve diğer yarısının görev süresi de 10 Haziran 1971 tarihinde sona ermiştir.

10 Haziran 1971 tarihinden sonra, kurul üyelerinin tamamının yeni üyelerden teşekkül etmesi gerektiği halde, yasama meclislerinin 6 asıl 2 yedek üye kontenjanından 3 asıl ve 2 yedek olmak üzere 5 ve Yargıtay kontenjanından da 1 asıl üyenin seçilememiş bulunması nedeniyle Kurulun 6 üyesi nokсандır. Asıl ve yedek üye sayısı 23 olduğuna ve bunlardan 6 üyeliğin noksan bulunduğuna göre mevcut üye sayısı 17'dir ve Genel Kurulum nisap sayısı 18 olduğu için bugün kurulun fiilen çalışması mümkün değildir.

Yapılan açıklamalardan, hizmetin aksatılmaması düşüncesi ile Yüksek Hâkimler Kurulu seçim kurulunun birinci sınıf hâkimlerle Yargıtayca seçilip 10 Haziran 1971 tarihinde görev süreleri biten üyelerin yerine seçilen üyeleri göreve başlatmadığı ve bu suretle eski üyelerin göreve devamlarının sağlandığı anlaşılmıştır. Ancak, geçici tedbirlerle ve kanunların ve Anayasa hükümlerinin zorlanması yolu ile yürütülen bu uygulama bu Anayasa kuruluşunun karar ve tasarruflarının değerlendirilmesinde olumsuz sonuçlar verebilecek niteliktedir. Kaldı ki, Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun 14 ncü maddesi, «Kanunen göreve başlamalarının zorunlu olduğu tarihe kadar bir kısım üyelerin seçimleri tamamlanamadığı takdirde, seçilmiş bulunan Yüksek Hâkimler Kurulunda derhal göreve başlatırlar.» Hükmü yer aldığına göre yukarıda değinilen olumsuz sonuçların ne denli bir ağırlık taşıdığı açıktır.

20 Eylül 1971 tarihli ve 1488 sayılı Kanunla Anayasaya eklenen Geçici 19 ncu maddenin ikinci fıkrasında yer alan «Yüksek Hâkimler Kurulunun mevcut üyelerinin görev süresi 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun değişik şekline göre yapılacak seçim sonuçlarının kesinleşmesi tarihine kadar devam eder.» Hükmü, zorunluluklar sonucu ortaya çıkan uygulamanın Anayasa sınırları içine alınmasını ve geçerli bir hukuki dayanağa kavuşturulmasını amaç gütmektedir.

Yukarıdan beri arz edilegelen hususlar, Yüksek Sayılar Kurulu için de farklı yönlerine rağmen aynı sonuçları ve gerçekleri yansıtmaktadır. Cumhuriyet Sayılarının sürekli veya geçici olarak atanmalarına imkân veren Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun ilgili hükümleri Anayasa Mahkemesince 15 Nisan 1971 tarihinde iptal edilmiş ve bu iptal hükmü de 15 Ekim 1971 tarihinde yürürlüğe girmiştir. 20 Eylül 1971 tarihli ve 1488 sayılı Kanunla Anayasaya eklenen Geçici 18 nci madde, zorunluluklar sonucu ortaya çıkan uygulamanın Anayasa içine alınmasını ve geçerli bir hukuki dayanağa kavuşturulması gerçekleştirilirken, bu kurulun sorunlarını düzen altına almayı amaç bilmıştır.

Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun iki temel müessesesi olan Yüksek Hâkimler Kurulu ile Yüksek Sayılar Kurulunun günümüzdeki işleyiş düzenlerini ve içinde buldukları sorunların ortaya koyup 20 Eylül 1971 tarihli ve 1488 sayılı Kanunla Anayasada yapılan değişikliklerle bu olağanüstü işleyiş düzenlerinin geçerli hukuki dayanaklara kavuşturulduğu gerçeklerini böylece tespit ettikten sonra, 20 Eylül 1971 tarihli ve 1488 sayılı Kanunla Anayasanın konumuza ilişkin maddelerinde yapılan değişikliklere de eğilmekte yarar vardır.

Anayasanın değişik 144 ncu maddesi hâkimlerin denetim yönünden yenilik getirmiş bulunmaktadır. Yüksek Hâkimler Kurulunun fiilen göreve başladığı 22 Aralık 1962 tarihinden bu yana geçmiş bulunan on yıllık uygulama süresi göstermiştir ki, hâkimlerin denetimi beklenen verememiş ve denetimin yetersizliği de adalet hizmetlerini esaslı surette etkilemiştir.

Hâkim teminatının özelliği göz önünde tutularak eski 144 ncu maddedeki «hâkimlerin denetimi belli konular için Yüksek Hâkimler Kurulunca görevlendirilecek üst dereceli hâkimler eli ile yapılır» şeklindeki hükmü uygulanması denetim işlerinde beklenen vermemiştir. Denetimin belli konulara inhisar ettirilmiş olması sayıları az da olsa bir kısım hâkimlerin yeni sistemin gerektirdiği yüksek görev anlayışında ve bağımsızlık telâkkisinde hataya düşerek göreve müessir olacak şekilde devamsızlıkta buldukları, gereği derecede görevle bağlı kalmadıkları, kararların zamanında yazmadıkları, özel ve resmî hayatlarında sıfat ve meslekleri ile vazifelerinin icaplarına uymayan hal ve hareketlerde buldukları ve bu gibi hallerin tevali edegelmesine rağmen bir ilgili veya iş sahibi tarafından şikâyet konusu yapılmamış bulunduğu sürece incelenememiştir.

Denetimin üst dereceli hâkimler eli ile yapılması kaydıyla bulunması da çok defa üst dereceli hâkim bulmakta güçlük doğurmuş veya çok uzak mahallelerden hâkimin gönderilmesi zorunluğunu ortaya çıkartmıştır. İhbar ve şikâyetlerin tahkikinin uzun sürmesi halinde de görev alan üst dereceli hâkimin asıl görevinin aksaması gibi neticeler ortaya çıkmıştır.

20 Eylül 1971 tarihli ve 1488 sayılı Kanunla değiştirilen Anayasanın 144 ncu maddesi ile müteakip maddelerinde arz edilen sakıncaları gidermek maksadıyla - Müfettiş hâkimlik - müessesesi ihdas edilmiş ve - Hâkimlik teminatı - müessesesi korunmakla beraber memleket gerçeklerine uygun bir denetim sistem ve düzeninin sağlanması öngörülmüştür.

Tasarımın, 22 Nisan 1962 tarihli ve 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun girişte gösterilen maddelerini, Anayasada yapılan değişiklikler ve öngörülen yeni sistem ve düzen esaslarında tadil etmiş olması nedeni ile 7 çerçeve madde ile getirilen metnin söz konusu kanunun sayılan maddelerine ait değişiklik gerekçelerini ayrı ayrı incelemek ve Komisyonumuzun görüşleri ile değişikliğe tabi tuttuğu maddelerinin değişiklik gerekçelerini ayrı ayrı ele alarak incelemek zorunlu bir ifade şekli olacaktır.

Madde 1. — Tasarımın 1 nci maddesinde, Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun ismi Anayasanın 137 nci maddesinde 20 Eylül 1971 tarihli ve 1488 sayılı Kanunla yapılan değişiklik uyarında değiştirilmektedir.

Millet Meclisi metni Komisyonumuzca da aynen kabul edilmiştir.

Madde 2. — Tasarımın 2 nci maddesinde, Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun 1, 2, 4, 5, 6, 14, 22, 23, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 35, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 45, 46, 50, 51, 53, 55, 58, 59, 61, 64, 65, 67, 69, 70, 71, 73, 74, 75, 77, 89, 90, 95, 98 nci maddeleri ile geçici 2 ve 7 nci maddelerinin değiştirilmesi öngörülmektedir.

Millet Meclisi metninin 1, 4, 5, 6, 14, 22, 23, 27, 28, 29, 31, 32, 33, 35, 38, 39, 40, 41, 42, 50, 53, 55, 58, 59, 61, 65, 67, 69, 70, 71, 73, 74, 77, 89, 90, 94, 95, 98 nci maddeleri ile geçici 2 ve 7 nci maddeleri Komisyonumuzca da aynen kabul edilmiştir.

Madde gerekçeleri ve Komisyonumuz görüşleri :

1 nci madde : Yüksek Hâkimler Kurulunun asıl ve yedek üye sayısı. Anayasanın 143 ücu maddesi uyarınca 11 asıl ve 3 yedek üye olmak üzere tespit edilmiştir.

Anayasa değişikliğinden önce bu sayı 18 asıl ve 5 yedek üye idi.

2 nci madde : 1 numaralı bendin, «Adliye mahkemeleri hâkimlerinin bütün özlük işleri hakkında kesin karar vermek.» şeklinde değiştirilerek Anayasanın 144 ücu maddesine uygun hale getirilmesidir.

- Adliye mahkemeleri hâkimleri - deviminin askerî ve idarî kaza dışındaki mahkemeleri kapsamı nedeni ile - Yargıtay hâkimleri - ni de içine aldığından şüphe edilmemek gerekir. Nitekim, Anayasanın 139 ücu maddesi Yargıtay hâkimlerini seçme görevini Yüksek Hâkimler Kuruluna vermiş bulunmaktadır. Ayrıca, sözü edilen 139 ücu maddede Yargıtayın kuruluşu, işleyişi, Başkan ve üyelerinin nitelikleri ve Başkanların seçim usullerinin kanunla düzenleneceğine işaret edildiği halde Yargıtay hâkimlerinin özlük işleri konusunda bir açıklık bulunmaması bu görüşü teyid eden niteliktedir.

Bu maddenin 3 numaralı bendi Komisyonumuzca geniş tartışmalara konu kılınarak, Anayasa gibi hiyerarşi itibarı ile en yüksek derecedeki bir kanun hükmünün, daha alt derecedeki bir kanun metninde tekrarlanması sakıncalı mütalâa edilerek metinden çıkartılmış ve madde metninde yer alan bentlerin numaraları da bu değişikliğe uygun olarak yeniden düzenlenmiştir.

4 ücu madde : Bu madde ikinci fıkrasının değiştirilmesi ve bir üçüncü fıkraya eklenmesi suretiyle yeniden tanzim edilmiştir. Bilindiği üzere eski 4 ücu madde gereğince Adalet Bakanı Yüksek Hâkimler Kurulu toplantılarına katılabilir. Ancak oylamaya katılamazdı. Anayasanın değişik 143 ücu maddesi son fıkrası ile Adalet Bakanının gerekli gördüğü hallerde Yüksek Hâkimler Kuruluna toplantılarda başkanlık edebileceği imkânını tanımış ve eski 143 ücu maddede mevcut oylamaya katılamaz ibaresini çıkarmış bulunmaktadır. Bu itibarla maddenin ikinci fıkrasında Adalet Bakanının katıldığı toplantılarda başkanlık edeceğine ve oylamaya katılacağına dair bir hüküm tesis edilmiştir. Ayrıca bu hükmün icabı olarak 3 ücu fıkraya eklenmiş ve kurul toplantılarının gündeminin zamanında Adalet Bakanının eline geçmesi sağlanmıştır.

5 ücu madde : Eski 5 ücu madde Yüksek Hâkimler Kurulu bünyesinde bulunan Yasama organlarına ve birinci sınıfa ayrılmış hâkimlerce seçilmiş üyelere dair hüküm taşıdığından madde metninden bunlara ait hükümler Anayasanın 143 ücu maddesine uygun olarak çıkarılmış ve kurulun bütün üyelerinin Yargıtay Genel Kurulunca ve kendi üyeleri arasından ne şekilde seçeceğine dair hüküm getirilmiştir.

6 nci madde : Bu maddede 143 ücu maddenin getirmiş olduğu değişiklik nazara alınarak Yargıtaydan seçilecek üyeler dışındaki kurul üyelerine ait hükümler çıkarılmış ve üyelerin görev süresi 4 yıl olarak tespit edilmiş, eskiden olduğu gibi 2 yılda bir üye sayısının yarısının yenilenmesine dair hüküm metninden çıkartılmış ve asıl ve yedek yeni üyelerin 14 ücu madde gereğince göreve başlamalarına kadar eski üyelerin görevlerine devam edecekleri belirtilmiştir.

14 ücu madde : Bu madde kurul üyelerinin göreve başlayacağı tarihi tespit etmektedir. Evvelece Yargıtay dışında seçim yapan organlar mevcut olduğu cihetle ona göre tanzim edilmiş olan madde metni sadece Yargıtaydan seçilecek üyelerin göreve başlamaları bakımından yeniden tanzim edilmiştir.

Anayasamız Yargıtay Başkan ve üyelerine Yüksek Hakimler Kurulunda tespit ettiği seçim usulleri içerisinde görev vermiş bulunmaktadır. Yargı erkini kullanan hakimlerin velevki Yargıtayda Başkan ve üye de olsa kanunen verilmiş görevleri yerine getirmekle yükümlüdürler. Bu itibarla Yargıtay Başkan ve üyeleri kanunen verilmiş bu görevi ifa etmekten kaçınmazlar. Maddede yer alan (seçim gününden 20 gün öncesine kadar seçilmek istemediğini bildirenlerin dışında kalan Yargıtay Başkan ve üyelerinin arasından Yüksek Hakimler Kurulunun asıl ve yedek üyelerinin seçileceğine dair hükmü Anayasaya aykırıdır. Diğer taraftan bu usulün kabulü halinde hiç kimsenin görev kabul etmemesi veya sadece Yüksek Hakimler Kurulunun mürettep sayısı kadar üyenin adaylığa talibolması halinde kurulun teşekkül etmemesi veya seçimsiz teşekkül etmesi gibi bir durumla karşılaşılması da muhakkaktır.

Diğer taraftan istifanın kanuni bir hak olduğu ve bunun müeyyideye bağlanmasının mümkün olmadığı açık bulunduğundan sadece istifa halinde kurulun çalışmalarının aksayabileceği gözönünde tutularak noksanların ikmaline kadar istifa eden üyenin kurulda görev yapabilmesi imkânını sağlamıştır.

23 nci madde: Yargıtayda yapılacak Yüksek Hakimler Kurulu üye seçimlerine ve seçim işlemlerine karşı olabilecek itiraz ve şikâyetlerin incelenmesine imkân vermek üzere eski 22 nci maddenin karşılığı olarak bu madde tanzim edilmiştir.

26 nci madde: Eski 26 nci madde sadece kurul başkanı ile başkan yardımcısının Genel Kurul tarafından seçileceğine işaret etmiştir. Anayasamızın 143 nci maddesinin 2 nci fıkrasında yapılan değişiklikle bölüm başkanlarının da Genel Kurul tarafından seçilmesi esası getirilmiş olduğundan 26 nci madde buna uygun olarak yeniden düzenlenmiştir.

27 nci madde : Mer'i 27 nci madde hükümleri aynen muhafaza edilmiş olup, sadece son fıkraya bu defa ilâve edilmiştir. Başkanın görev ve yetkilerinin kullanılmasında, kendisinin bulunmadığı zamanlarda hizmet aksamaması önlemek üzere bu görevin kimler tarafından ifa edileceği izah edilmiş ve Yüksek Hakimler Kurulunda yeniden ihdas edilen Müfettişler Kurulu Başkanlığının Anayasamıza göre kurulun bir organı olmaması ve mensuplarının kurulun bölümlerine ve Genel Kuruluna katılması hususunda sarahat bulunmaması ve daha doğrusu resmen kurul ve bölüm çalışmalarına katılmalarının mümkün olmaması karşısında uygulamada çıkabilecek güçlükleri gidermek ve koordinasyonu sağlamak amacıyla ilâve edilen 6nci fıkraya ile Müfettişler Kurulu Başkanlığıyla bölümlerin ve Genel Kurulun çalışmalarını düzenlemek üzere Yüksek Hakimler Kurulu Başkanına görev verilmiştir.

28 nci madde: 28 nci madde bölümlerin teşekkülünü ve üye sayısını tanzim eden bir maddedir. Kurulun üye sayısı 23'ten 14'e indirilmiş bu arada asıl üye sayısı da 18'den 11'e inmiş olduğundan bölümlerin üye sayısında da bir azalma olması zorunluğu nedeniyle bu madde yeniden tanzim edilmiş ve bölümler bir başkan ile ikişer üyeden teşkil edilmiştir. Bu suretle mevcut üç bölümde dokuz üye görev alacak iki üye de başkan ve başkan yardımcısı olarak çalışacaklardır.

29 nci madde : 29 nci madde birinci bölümün görevlerini gösteren bir maddedir. Bu maddede Yüksek Hakimler Kurulunun tespiti üzerine 2 ve 7 nci fıkralarda değişiklik yapılmıştır. Mer'i 29 nci maddenin 2 nci fıkrasından Yargıtay başkanları ile ilgili hüküm çıkartılmıştır. Zira, Yargıtay başkanlarının atanma ile değil seçimle iş başına gelecekleri Anayasada son yapılan değişikliklerle tespit edilmiştir. 7 nci fıkrada ise izine ait işlerle birlikte hakimlerin nöbet işlerinin de kurulun birinci bölümü tarafından tanzim edilmesine imkân veren bir hüküm ilâve edilmiş ve 45 sayılı Kanununun 31 nci maddesinin 5 numaralı bendinin bu maddeye 11 nci bent olarak ilâve edilmesi işlerin daha verimli olarak yürütülmesi bakımından daha yararlı kabul edilmiştir.

Zira, 45 sayılı Kanununun 31 nci maddesinin 5 numaralı bendi bir mahkemenin bir kadronun kaldırılması veya bir mahkemenin yargı çevresinin değiştirilmesi Adalet Bakanlığınca istendiği takdirde bu konuda karar vermek görevini kurulun 3 nci bölümüne bırakmıştır.

3 neü bölüm disiplin cezalarıyla uğraşan ve teşkilâtla ilgisi olmayan bir bölümdür. Gerek kadrolar ve gerekse teşkilât yönünden bu konuda bütün görevler birinci bölüme ait bulunduğundan bu görevinde birinci bölüm tarafından ifa edilmesini sağlamak ve işlerin daha verimli bir şekilde yürütülmesini temin üzere bahsedilen değişiklik yapılmış bulunmaktadır.

30 neü madde : Bu maddede yapılan değişiklik üçüncü bende aittir. Anayasamızın 114 neü maddesinin son fıkrası ile hâkimlerin denetimini üst dereceli hâkimlerden alınarak müfettiş hâkimlere tevdi edilmiş bulunduğundan buna uygun olarak üç numaralı bentteki (üst derecedeki hâkimlerin görevlendirilmesi) ibaresi çıkarılmış bunun yerine müfettiş hâkimlerin görevlendirilmesini, müfettiş Hâkimler Kurulu Başkanlığından istemek şeklinde bir değiştirme yapılmış ayrıca sadece inceleme işlemleri için üst dereceli hâkim görevlendirmek görevi de bu bölüme verilmiştir. Filhakika Anayasamızın 144 neü maddesinin son fıkrasında hâkimlerin denetimini ve haklarındaki soruşturma görevi müfettiş hâkimlere verilmiş bulunduğundan inceleme konusunun üst dereceli hâkimlere yaptırılmasında Anayasaya aykırı düşecek her hangi bir cihet görülmemiştir.

Madde, 27 neü madde hükmü ile bir paralellik halindedir.

Millet Meclisi metninin üçüncü fıkrasının son cümlesinin hükmü, Anayasamızın emrettiği sistem ve işbu tasarı ile değişikliğe tabi tutulan düzen ile bağdaşmadığı ve öngörülen sistem ve düzeni zedeleyerek zaman içinde maksat ve işleyişinden sapılabileceği endişesi ile Komisyonumuzca metinden çıkartılmıştır.

31 neü madde : Hükümetçe getirilen tasarıda yer almayan bu madde, İstanbul Milletvekili İsmail Hakkı Tekinel'in bu konudaki kanun teklifinin tasarıya monte edilmiş hali olup, Yüksek Hâkimler Kurulunun üçüncü bölümünün görevlerini düzenlemektedir.

32 neü madde : Bu maddede Genel Kurulun genel görevleri aynen muhafaza edilmiştir. Değişiklik maddenin birinci fıkrasındadır. Bu fıkra da evvelece Genel Kurulun 18 üyeden teşekkül edeceğine dair olan kayıt kurulun asıl üye sayısının 11'e indirilmiş bulunması gözönünde tutularak buna göre yeniden tanzim edilmiş ve Genel Kurulun 11 üyeden meydana geleceği belirtilmiştir.

33 neü madde: Bu maddeye altıncı fıkra olarak yeni bir fıkra ilâve edilmiş eski 6 neü fıkra 7 ve eski 7 neü fıkra da 8 neü fıkra olarak tekrar muhafaza edilmiştir. İlâve edilen fıkrada Genel Kurula yeni bir özel görev verilmiştir. Bu özel görev disiplin cezalarına itiraz yetkili olanların taleplerinin bir defa daha indirilmesi hususundan ibarettir. Bilindiği üzere Anayasamızın son defa değişen 144 neü maddesinin birinci fıkrası ile Yüksek Hâkimler Kurulunca verilecek kararların kesin olduğu esası getirilmiş ve bu kararlar aleyhine hiçbir merciye başvurulamayacağına dair hüküm tesis edilmiştir. Gene bu maddede disiplin ve meslekten çıkarma cezalarına karşı yapılacak itiraz üzerine kurulun bir defa daha incelemeye yetkisi bulunduğu gösterilmiştir. Meslekten çıkarılma konusunu incelemek görevi beşinci bent ile Genel Kurula özel görev olarak eskiden de verilmiş bulunduğundan, bu defa ilâve edilen altıncı bent ile disiplin cezalarının bir kere daha incelenmesi görevi de ilâveten verilmiş bulunmaktadır.

35 neü madde : Bu maddede yapılan değişiklik eski 35 neü madde metninde geçen rapor-tör unvanlarının tetkik hâkimi olarak değiştirilmesinden ibarettir.

Yüksek Hâkimler Kurulu rapor-törleri hâkimlik ve savcılık mesleklerinden alınan ve kuralda geçirdikleri süreleri hâkimlik mesleğine geçmiş sayılan kişiler bulunduğuna cihetle bunların unvanlarının da rapor-tör yerine «tetkik hâkimi» olarak gösterilmesi hizmete daha uygun düşecektir. Nâbeğin bölümlerin bütün hazırlık çalışmalarını yapmak ve gerekli mütalaaları hazırlamak görevleri gözönünde tutulursa, ifa ettikleri hizmetin rapor-törlükten daha ileri olduğu da ortaya çıkar.

38 neü madde : Anayasamızın 139 neü maddesinde yapılan değişiklik bu maddede de değişiklik yapılmasını gerektirmiş bulunmaktadır. Bilindiği üzere mer'i 38 neü maddede Yargıtay üyeliği açıklığında yeni üyenin birinci sınıfa ayrılmış hâkimler arasından seçilmesi gerekeceğine dair hüküm mevcut bulunmaktadır. Halbuki değişen Anayasamızın 139 neü maddesinin ikinci fıkrası

Yargıtay üyelerinin birinci sınıfa ayrılmış hâkim ve Cumhuriyet savcıları ile bu mesleklerden sayılanlar arasından seçilmesini öngörmüş bulunduğundan 38 ne maddenin birinci fıkrası buna uygun olarak yeniden düzenlenmiştir.

Bugün hâkimlik mesleğinde bulunanlarla savcılık mesleğinde bulunanların sayısı göz önünde tutularak birinci sınıfa ayrılmış hâkim ve savcılar arasından seçim yapılırken bir nisbet dairesinde Yargıtaya üye seçilmesi, sadece hâkimlik veya sadece savcılık sınıfından devamlı olarak üye alınmaması ve Anayasamızın bu değişikliklerle arzulanacağı neticenin uygulamada da sağlanabilmesi düşüncesiyle maddeye eklenen ikinci fıkrada Yargıtaya seçilecek üç hâkime karşılık bir de savcının seçilmesini mümkün kılacak hüküm tesbit edilmiştir. Zira bugün Yargıtay ve idari kadrolar dışında çalışan hâkim ve savcı sayısı 4 463 olup; bunun 3 022 si hâkim 1 441 adedi de savcı bulunmaktadır. Bu itibarla takribi olarak üçte bir nisbeti esas tutulmuştur.

39 neu madde : Mer'î 39 neu maddenin hükmüne göre Yargıtay üyeliği açıldığında yapılacak seçimin hazırlıkları geçici olarak teşkil eden bir komisyona gördürülmektedir. Uygulamada geçici komisyon kurmanın muhtelif sakıncaları göz önünde tutularak Yüksek Hâkimler Kurulunun bir dönem mensuplarının görevi süresince çalışabilecek devamlı bir komisyonun Yargıtaya üye seçiminin hazırlık işlerini ifa etmesi maksadıyla 39 neu maddede de gerekli değişiklik yapılmış bulunmaktadır.

40 ne madde : 38 ne maddede yapılmış bulunan değişikliğe paralel olarak birinci sınıfa ayrılmış Cumhuriyet savcıları ile bu meslekten sayılanların da listeye girebilmesini teminen 40 ne maddede gerekli değişiklik yapılmıştır. Buna göre birinci sınıfa ayrılmış Cumhuriyet savcıları ile bu sınıftan sayılanlarla ilgili bilgi Adalet Bakanlığından celbedildikten sonra birinci sınıfa ayrılmış hâkim ve savcıların müşterek listeleri tanzim edilebilecektir.

41 ne madde : Mer'î maddede listede adları yazılı hâkimler arasından Yargıtay üyesi seçiliğine işaret edilmiştir : Yukarıda açıklanan 38 ve 40 ne maddelerde gösterilen sebeplere binaen bu madde metnindeki hâkimler tâbiri çıkarılmış ve onun yerine (olanlar) kelimesi eklenerek Cumhuriyet savcılarımızın da oylamaya girmeleri sağlanmış bulunmaktadır.

42 ne madde : 42 ne madde tamamen yeniden düzenlenmiştir. Başlığında da anlaşılacağı üzere Müfettiş Hâkimler Kurulu ve müfettiş hâkimler hakkındaki hükümler bu maddede yer almış bulunmaktadır. Anayasamızın değişmiş bulunan 144 ne maddesinin son fıkrası «hâkimlerin denetimi ve haklarındaki soruşturma Yüksek Hâkimler Kuruluna bağlı ve sürekli olarak görevli müfettiş hâkimler eli ile yapılır. Müfettiş hâkimler hâkim ve Cumhuriyet savcıları ile bu mesleklerden sayılanlar arasında Yüksek Hâkimler Kurulunca atanır. Müfettiş hâkimlerin nitelikleri ile atanma usulleri, haklarında disiplin kovuşturması yapılması ve disiplin cezası uygulaması, hâkimlik teminatı esaslarına göre kanunla düzenlenir.» hükmünü taşımaktadır. İşte 42 ne madde ile Anayasamızın müfettiş hâkimlerle ilgili olarak işaret ettiği bu hususlara ait hükümler tanzim edilmiştir.

Eskiden olduğu gibi bir hâkim soruşturma veya denetim için belli bir konuda ve bir defaya mahsus olarak görevlendirilmeyerek kurulda bu işleri görmek üzere sürekli olarak çalışacak müfettiş hâkimlerin bulunması esası getirilmiş bulunduğundan bu hâkimlerle ilgili olarak kurul bünyesinde bir Müfettiş Hâkimler Kurulu kurulması zorunlu görülmüştür. Maddenin ilk fıkraları ile bu kurul kurulmakta ve kurulun yeteri kadar müfettiş hâkimle bir de kalem kadrosunun bulunacağına işaret edilmektedir. Anayasaya uygun olarak Müfettiş Hâkimler Kuruluna atanacakların hâkimlik ve savcılık mesleklerinden seçilmesini mümkün kılacak gerekli hüküm getirilmiştir. Bunların hakları, ödevleri, ödenek ve yollukları ve sair özlük işleri ile ilgili hususların ne şekilde görüleceği de Anayasaya uygun olarak konulmuş bulunan hükümlerle tesbit edilmiştir. Maddenin son fıkrasında 30 neu madde ile ikinci bölüme müfettiş hâkimlerle ilgili olarak verilen görevin nasıl uygulanacağı da gösterilmiş bulun-

maktadır. Hâkimlik teminatının zedelenmemesi yönünden Müfettiş Hâkimler Kurulu Başkanını denetim görevini vermede ve düzenlemede tek başına bırakılmaması, bu konuda da Genel Kurulun onayının alınması esası getirilmiştir.

Madde, 27 nci madde hükmü ile bir paralellik halindedir.

43 ncü madde : Mer'i 43 ncü madde tamamen değiştirilmektedir. Bu, 42 nci maddede yapılan değişikliğin tabii bir neticesi olmakla birlikte denetim, inceleme ve soruşturmanın esasları da bu madde içerisinde tespit edilmiştir. Bu suretle hâkimlik teminatını zedelemeyen müfettiş hâkimlerin çalışabilmesi ve bu çalışma esnasında Adalet Bakanlığı müfettişleri ile vazifelerin tedahül etmemesi hususlarını sağlayacak hükümler 43 ncü madde içerisinde yer almıştır.

Maddenin ilk fıkrasından anlaşılacağı üzere müfettiş hâkimler kanun, tüzük, yönetmelik, idarî konulara ait tamim ve tavsiyelere uygun olarak görev ifa edip etmedikleri hususunda hâkimlerin ve hâkim yardımcılarının denetim ve soruşturmalarını yapacaklardır.

Sayıları ne kadar artırılsa artırılsın Yüksek Hâkimler Kurulu nezdinde toplanacak müfettiş hâkimin bütün denetim, soruşturma ve inceleme işlemlerini yapabilmeleri, takibedebilmeleri imkânsızdır. Bu maksatla Anayasanın inceleme işlerinde müfettiş hâkimlerin görev alması zorunluluğuna dair hüküm taşımadığından üst dereceli hâkimlere sadece inceleme işlerinde görev verilmesi bu maddeye eklenen fıkra ile mümkün kılınmıştır. Elbette ki, üst dereceli hâkimlerden istifade edilmesi esas olmayıp, istisna olacaktır. Kurulun ilgili bölümü olayın mahiyetine kadro imkânlarına ve tahkik edilecek konunun merkezden bir müfettiş hâkim gönderilmesini gerektirip gerektirmeyeceğini takdir ederek görevi bir üst dereceli hâkime verebilecektir. Bu arada o mahaldeki iş ve kadro durumunun da hizmeti aksatmamak yönünden gözönünde tutulması tabiidir.

Hâkimlerin genel olarak denetlenmesinin hâkimlik teminatı gözönünde tutularak bir plâna bağlanması ve bu planın Yüksek Hâkimler Genel Kurulunca tasvibedilmiş bir plan olması esas bu madde metnine dâhil edilmiştir. Keza denetim esnasında veya inceleme ve soruşturma esnasında hâkim ve hâkim yardımcısı hakkında inceleme ve soruşturma yapılmasını gerektiren yeni bir kanunun ortaya çıkması halinde müfettiş hâkimi bu konuyu inceleyebilmek için Yüksek Hâkimler Kurulundan yeniden tahkik veya soruşturma izni alması gerektiğine dair hüküm de tesis edilmiştir. Bu suretle müfettiş hâkimlerin hâkimlik teminatını zedeleyici, keyfî ve kendi takdirlerine kalmış görev ifa etmeleri önlenmiş bulunmaktadır.

Müfettiş Hâkimler denetim veya inceleme ve soruşturma sırasında hâkim ve hâkim yardımcılarının dışında kalan ve Adalet dairelerinde görevli ilgililer hakkında herhangi bir konuya rasladıkları takdirde keyfiyeti Yüksek Hâkimler Kurulu aracılığıyla Adalet Bakanlığına bildirerek görevleri dışında kalan bu konunun Adale Bakanlığa ilgililenince takibedilmesine imkân vereceklerdir. Bu sayede bakanlıkla kurul denetim görevlilerinin görev hudutları da tespit edilmiş olmaktadır.

Müfettiş hâkimlerin görevlerini ne şekilde ifa edecekleri genel denetim planının dışında hazırlanacak bir yönetmelikte teferruatı ile gösterilecektir. Hizmetin gerektirdiği konuları ihtiva edecek olan bu yönetmelik Yüksek Hâkimler Kurulu Genel Kurulunca tasvip gördüğü takdirde uygulanacaktır. Ancak hazırlanması müfettiş hâkimler kuruluna bırakılmak suretiyle tatbikatçıların uygulamadan doğan ihtiyaçlarını yönetmelikte gösterebilmeleri mümkün olacaktır.

Son 10 senelik uygulamada hâkimlerin çalışmalarını ve başarılarını tespit edebilmek yönünden Yargıtaydan aldıkları notların dışında başka bir kıstas bulunamamıştır. Bu itibarla denetim neticesini gösterecek ve hâkimin çalışmasını, başarısını tespit edecek hal kâğıdının Yüksek Hâkimler Kurulunun kuruluşundan evvelki uygulamada olduğu gibi düzenlenmesi ve bunların hâkimlerin siciline konulması da bu maddedeki hükümlerle sağlanmış bulunmaktadır.

Madde, 27 nci madde hükmü ile bir paralellik halindedir.

Madde metnine tasarrufun Millet Meclisi Genel Kurulundaki görüşmeleri sırasında eklenen ikinci fıkra, Komisyonumuzca geniş tartışmalara konu kılınarak; Anayasanın emrettiği sistem ve işbu tasarı ile değişikliğe tabi tutulan düzen ile bağdaşmadığı görüşü üstün gelerek metinden çıkartılmıştır. Komisyonumuz, Anayasanın emrettiği sistemin, bütün müesseseleri, ve ayrıntıları ile ve kuruluş gerekçe ve esprisine uygun biçimde zorunluluk görmüş ve bu yolda maddî ve manevî hiçbir fedakârlıktan kaçınılmamasının gerektiğine dair inancını bu açıklık içinde ifade etmeyi uygun görmüştür.

45 neî madde : Madde metnine sadece - Müfettiş Hâkim - ibaresinin eklenmesini öngören bu madde Komisyonumuzca tümü itibarı ile ele alınarak tartışılmıştır.

Maddenin uygulanmasını açıklığa kavuşturmak üzere yapılan bu tartışmalarda - istinabe - talebinin, talepte bulunulan hâkim tarafından yerine getirilmek zorunluluğunun - Usul Kanunu - esaslarında mütalâa edileceği ve talebin hukukî dayanağının da işbu kanun olacağı tespit edilmiştir.

Kanun tekniği yönünden de maddede değişiklik yapılmış ve birinci cümledeki «lüzumunda istinabe yolu ile de andla dinler» ifadesi parantez çine alınmıştır.

Yine bu madde metninde yer alıp, gerektiğinde Müfettiş Hâkimlerin - arama - yapabileceklerine ilişkin hüküm Anayasa yönünden geniş tartışmalara konu kılınmış ve Müfettiş Hâkimlerin de bir - Hâkim - olmaları ve tartışmaya konu kılınan - arama - yetkisini de işbu kanundan almış olmaları nedeni ile Anayasaya aykırı görülmemeyerek muhafaza edilmeleri uygun mütalâa olunmuştur.

Madde, önceki paragrafta değinilen değişiklik ile işbu uygulamaya açıklık getirici nitelikteki tartışmalar esas görüşlerle Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

46 neî Madde : Maddede yapılan değişiklikle - Müfettiş Hâkim - kelimeleri metne eklenmiş ve metin tasarı esaslarında yeniden düzenlenmiştir.

Komisyonumuz, Millet Meclisi metninin ikinci fıkrasındaki «zorunluk» kelimesini «zorunluluk» şeklinde değiştirmek suretiyle maddeyi kabul etmiştir.

50 neî Madde : Madde aynen muhafaza edilende ancak, - ihtar - ve - aylık kesme - cezalarında da itiraz inkâmı sağlanarak bu yol genişletilmektedir.

51 neî Madde : Bu maddede yapılan değişiklik madde metninde yer alıp, 50 neî maddenin atıfta bulunan fıkra numaralarının düzeltilmesinden ibarettir.

Ancak, Millet Meclisi metninde de bir zuhul eseri - 3 ve 4 neî - fıkralara yapılan atıf Komisyonumuzca - 3 ve 5 neî - fıkralar olmak üzere değiştirilerek doğrulanmıştır.

Ayrıca, maddenin dördüncü fıkrasının sonunda yer alan «Son söz hâkimindir.» ifadesi uygulamaya açıklık getirmek maksadı ile «Son söz savunmalıdır.» şeklinde tadil edilmiştir.

53 neî Madde : 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun 53 neî maddesi hâkimler hakkında işten el çektirme ile ilgili hükümleri tanzim etmektedir. Bir soruşturmanın devamı sırasında soruşturmanın selâmeti veya yargı erkinin nüfuz ve itibarının kırılması bahse konu işe hâkime işten el çektirilebilmektedir. Ancak bazı ahvalde konu işten el çektirme gibi çok ağır bir uygulamaya tabi olması nedeniyle istenilen fayda temin edilememektedir. Hakkında soruşturma yapıldığında icabında o mahalden soruşturma süresince uzaklaşmasında fayda vardır. Komisyonumuz bu nedenle maddede yapılan değişikliği kabul etmiştir. Yüksek Hâkimler Kurulunun ilgili bölümü hükmüne göre işten el çektirmeye lüzum olmamakla beraber bir süre için geçici olarak ilgilinin görev yerinin değiştirilmesine karar verilebilecektir. Kararı uygulama görevi birinci bölüme verilmiştir.

55 neî madde : Yüksek Hâkimler Kurulunda görev almış bulunan ilgililere özlük işleri yönünden uygulanacak hükümlerin yer aldığı bu maddede yapılan değişiklik madde metnine müfettiş hâkimlerin dahil edilmesi ve 35 neî maddede yapılan değişikliğe paralel olarak raportör unvanının da tetkik hâkimî olarak değiştirilmesinden ibarettir.

58 neî madde : Bu maddede raportör unvanları tetkik hâkimî olarak değiştirilmiştir. Bunun dışında da bu görevlere atanacakların müktesep hakları olan kadro ve maaşları ile atanmaları esa-

sı getirilmiştir. Bu sayede kurulda mevcut kadroya göre eleman aranması değil, kurulda faydalı olacak elemanın atanabilmesi sağlanmış olacaktır.

Bunun dışında maddeye son bir fıkra ilâve edilmiştir. Kurulda çalışan üyeler dışında kalan ilgililerin terfilerinde haklarında tanzim edilecek raporların kim tarafından tanzim edileceği ve ne şekilde nazara alınacağı hususunda kanunda kesin bir hüküm bulunmadığından uygulamada çıkan uyuşmazlıkları önlemek üzere gerekli hüküm bu fıkraya dercedilmiştir.

Maddenin matlabı da metne uygun hale getirilmiştir.

59 ncu madde : Kurul bünyesinde mevcut ve kurulun memur ve hizmetlilerin özlük işlerini yürütmekte olan yönetim kurulunun teşkili itiraz işlemlerinin incelenmesi yönünden uygulamada çıkan aksaklıkları gidermek maksadıyla yönetim kurulunun teşkili ve çalışması yeni baştan bu maddede gösterildiği üzere tanzim edilmiştir.

61 nei madde : Yüksek Hâkimler Kurulunun bünyesinde evvelece yasama organlarıncı seçilen üyelerin de mevcud olması sebebiyle bunların kadro ve aylıklarına ilişkin hükümler de 61 nei maddede yer almıştır. Anayasamızın son değişikliği neticesi olarak kurul üyesinden yasama organlarıncı seçilecek üyeler çıkarılmış bulunduğundan bunlarla ilgili hükümler madde metninden çıkarılmış sadece kurul bünyesinde kalanların kadro ve aylıklarına ilişkin daha açık bir metin tespit edilmiştir. İlâve edilen son fıkra ile de Kurulda çalışan genel sekreter, müfettiş hâkimler ve tetkik hâkimlerinin sabit kadroda bulunmaması sebebiyle Hâkimler Kanununun 58 nei maddesi gereğince sıraları geldiğinde kadro alabilmelerine mani bulunmadığına işaret edilmiş bulunmaktadır.

64 neü madde : Bu maddenin 2 nei fıkrası yeniden ilâve edilmiştir. Şöyle ki, 63 neü madde gereğince Adalet Bakanının isteği üzerine verilen kararların kendisine tebliğ edilmesi neticesi olarak 50 nei madde gereğince bu kararları itiraz edebilme hakkına sahip bulunduğu halde, 50 nei maddenin dışında kalan ve Adalet Bakanının Kanununun 2 nei maddesi gereğince bir mahkemenin veya bir kadronun kaldırılması veya bir mahkemenin yargı çevresinin değiştirilmesi konusundaki talebinin ilgili bölüme kabul edilmemesi halinde bu bölüm kararının Genel Kurulda incelenmesini sağlayacak hüküm mevcut bulunmadığından, bölüm kararı ile Adalet Bakanlığının talebi reddedilmiş bulunmakta idi. Bu konuda da kesin kararı Genel Kurulun vermesini sağlamak maksadıyla madde metnine 2 nei fıkra bu defa ilâve edilmiştir. Keza Anayasamızın 144 neü maddesine uygun olarak kararların kesin bulunduğuna işaret edilmiş ve Danıştay yolunun açık olduğuna dair hüküm son fıkradan çıkarılmıştır.

Ancak, Genel Kurula başvurma imkânları da genişletilmiştir.

Komisyonumuz, Millet Meclisi metninin, üçüncü fıkrasındaki «Yukarıki» ibaresi «Yukardaki» şeklinde değiştirmek suretiyle maddeyi kabul etmiştir.

65 nei madde : Bu maddede yapılan değişiklik madde metnine son fıkradan önce yeni bir fıkra ilâve edilmesinden ibarettir. Bu fıkra ile Genel Kurul veya bölümlerin toplanmasına engel olacak sayıda Başkan ve üyenin reddedilemeyeceğine dair hüküm getirilmiştir. Aksinin kabulü halinde Yüksek Hâkimler Kurulunun tasarruflarını inceleyecek bir organ bulunmadığından kötü niyetle yapılacak toplu ret talepleri karşısında kurul çalışamaz hale gelecektir. Ayrıca 1 nei fıkradaki raportör unvanı da 35 nei maddedeki değişikliğe uygun olarak tetkik hâkimi şeklinde düzeltilmiştir ve kurul bünyesine giren müfettiş hâkimler hakkındaki ret işlemlerini kimin inceleyeceği tespit edilmekle beraber kurulun başkan ve üyeleriyle tetkik hâkimleri hakkında bu konuda bir farklılık tesis edilmek suretiyle değişiklik yapılmış ve uygulamada kolaylık ve çabukluk sağlanması amacı gerçekleştirilmiştir.

67 nei madde : Bu kanunun 3 neü maddesi ile kaldırılan 45 sayılı Kanunun 9 neu maddesi ile teşkil edilmiş bulunan Yüksek Hâkimler Kurulu seçim kurulu kaldırılmış bulunduğundan mer'î 67 nei madde metninden «Yüksek Hâkimler seçim kurulu» deyimini çıkarılmış onun yerine «seçim işlemlerinin giderleri» deyimini ilâve edilmek suretiyle 67 nei madde yeniden tanzim edilmiştir.

69 neu madde : Anayasamın 1488 sayılı Kanunla değişik 137 nei maddesinin getirmiş bulunduğu büyük yenilik Anayasaca kabul edilmiş bir Yüksek Saveilar Kurulunun, saveiların bütün özlük haklarında söz sahibi olmasını sağlamıştır. Bu madde ile Anayasamın 137 nei maddesinin tespit ettiği esaslar dairesinde Yüksek Saveilar Kurulunun teşekkülü üyeleri, başkanlık görevini ifa edecekler, üyelerin görev süreleri ve kurulun kalem teşkilâtı ile ilgili hükümler yeniden düzenlenmiştir.

70 nei madde : Madde, 22 nei maddede yapılan değişikliğe esas gerekçelere uygun olarak yeni bir düzenlemeye tabi tutulmaktadır.

71 nei madde : 70 nei maddede belirtilen seçim işlemine ve seçim sonuçlarına ilgililerin veya şikâyetçilerin yapacağı itirazların ne şekilde incelenerek sonuca bağlanacağı hususu 23 neu maddede tespit edilmiş olan Yüksek Hâkimler Kurulu üye seçimine vâkı olacak itirazlara uygulanacak hükümlere paralel olmak üzere, tespit edilen esaslar 71 nei maddede yeniden tanzim olunmuştur.

73 neu madde : 1488 sayılı Kanunla değişik Anayasamın 137 nei maddesi ile bu defa tesis olunmuş bulunan ve 69 neu maddede kuruluş hükümleri tespit edilen Yüksek Saveilar Kurulunun görevleri bu madde ile tespit edilmiştir. 137 nei maddede Cumhuriyet Saveilarının idari görevleri yönünden Adalet Bakanlığına bağlılığı belirtildikten sonra onların bütün özlük işlerinin ve disiplin cezaları ile meslekten çıkarılmalarının gerektirdiği kararları verme yetkisi Yüksek Saveilar Kuruluna tevdi edilmiştir.

Bu itibarla Kurulun görevlerinin 137 nei maddenin tespit ettiği bu esaslar dairesinde düşünülmesi zorunlu bulunmaktadır.

Burada halledilecek problem Yüksek Saveilar Kurulunun ne şekilde çalışması gerektiğidir. Yani Yüksek Saveilar Kurulu sadece bir karar organı mı olacaktır? Yoksa karar ve icra organı olarak görev mi ifa edecektir? 137 nei maddeyi incelediğimiz zaman bu kurula tevdi edilecek görev maddede belirtilen konularda karar vermek yetkisinden ibarettir. Bu kurulun ayrıca bir icra organı olarak çalışacağına dair madde metninde her hangi bir kayıt olmadığı gibi aşağıda açıklanacağı üzere 137 nei maddenin tanzim şekline nazaran Anayasa koyucu icra görevi yönünden her hangi bir düşünmeye sahibolmamıştır. Bilhassa Yüksek Hâkimler Kuruluna ait 143 neu madde ile 137 nei maddenin birlikte mütalâa edilmesi halinde başka türlü düşünmek mümkün olamamaktadır.

Anayasamın 143 neu maddesinde Yüksek Hâkimler Kurulu devamlı olarak çalışacak ve Hâkimlerin bütün özlük işlerinde karar verecek aynı zamanda icra işlerini de ifa edecek bir organ olarak kurulmuştur. Bu sebeptendir ki, üyelerin devamlı olarak kurulda çalışması mecburiyeti, başka bir iş veya görev almamaları hususu madde metnine derecedilmiştir. Ayrıca kurul bünyesinde bölümlerin bulunması ve bu bölümlere görev tevdi edilmesi hususu da Anayasada yer almıştır.

Halbuki Anayasamın saveilarla ilgili 137 nei maddesinde Yüksek Saveilar Kurulunun bir karar organı olduğuna işaret edilmiş, icrai faaliyette bulunacağına delâlet eden herhangi bir hüküm tespit edilmemiştir. Kurul üyelerinin Yüksek Hâkimler Kurulunda olduğu gibi devamlı görev ifa edeceğine işaret edilmediği gibi bu kurulda görev ifa ettikleri sürece başka bir görev alamayacaklarına dair hüküm de konulmamıştır. Üyelerin asli görevlerine bu suretle devam edebilmeleri imkânının sağlanmış olması bunların muayyen zamanlarda toplanarak kendilerine tevdi edilen konularda karar vermeleri gerektiğinin delilidir.

Nitekim 137 nei maddenin dördüncü fıkrasında «Gecikmesinde sakınea bulunan hallerde, Adalet Bakanlığı Cumhuriyet saveilarını geçici yetki ile görevlendirerek bu kararın ilk toplantısında kurulun onanmasına sunar.» demek suretiyle Yüksek Saveilar Kurulunun Yüksek Hâkimler Kurulunda olduğu gibi devamlı çalışan ve toplantı halinde bulunan bir kurul olmadığını da kabul etmiştir. Keza bütün özlük işleri hakkında karar vermek yetkisini kurula tanıdığı halde beşinci fıkrada denetim ve soruşturma işleminin Bakanlık müfettişleri eli ile yapılacağına da işaret etmiştir. Esasen Kurula katılan üyelerden Adalet Bakanı, Cumhuriyet Başsavcısı, Bakanlık Müsteşarı ve Özlük İşleri Genel Müdürünün asli görevlerinin devamlılık arz etmesi karşısında mesailerini

nî devamlı olarak Kurula hasredemeyecekleri de düşünülürse, Yüksek Hâkimler Kurulu ile Yüksek Saveilar Kurulu arasındaki bünye farkı kendiliğinden ortaya çıkar.

Bu nedenlerle Yüksek Saveilar Kurulunun görevini düzenleyen 73 ncü maddenin tanziminde bu Kurulun bir karar organı olarak çalışacağı kabul edilmiş ve madde metni bu esas dairesinde tanzim edilmiştir. Buna göre maddenin birinci fıkrasında Kurulun görevlerine giren konularda hizmetin veya ilgililerin durumunun icabettirdiği kararın alınması gerektiği zaman böyle bir karar alınması talebini Adalet Bakanlığı yapacaktır. İdari görevleri itibarıyla Adalet Bakanlığına bağlı bulunan Cumhuriyet Saveilarının Özlük İşleri ile idari görev ifa etmelerinin birbiri ile bağılılığı düşünülürse, ayrıca özlük işlerinin tanzimi sırasında hizmetin zarar görmemesi de asıl olarak ele alınacağından, hizmetin tanzimi ise bir idari görev olarak Bakanlıkça yerine getirileceğinden, Yüksek Saveilar Kurulunun karar vereceği konularda talep sahibinin Adalet Bakanlığından başka bir organ olarak düşünülmesi mümkün değildir. Her iki konunun başka bir hal şekli ile telif edilebilmesi mümkün değildir.

Maddenin 2 ncı fıkrasında Adalet Bakanlığının hangi hallerde karar almadan icra işlemleri yapamayacağı tespit edilmiştir. Bunun dışındaki işler günlük ve hizmetin aksamadan ifası için derhal yapılacak hizmetler olacaktır. Meselâ bir saveiye izin verilmesi; hastalığı sebebiyle muayeneye sevk edilmesi, alacağı rapora müsteniden izinli sayılması, talebedeceği herhangi bir konu ile ilgili ödeneğinin gönderilmesi gibi pek çok ahval adiyeden olan işlerde önceden kurul kararı alınmasının hiçbir gereği bulunmadığı gibi kurulun toplantı günlerinin beklenmesi halinde bu işlerdeki gecikmenin ilgilileri mutazarrır edeceği düşüncesi ile bu işlerin Adalet Bakanlığınca doğrudan doğruya yerine getirilmesi esas madde metninde yer almış bulunmaktadır. Ancak netice itibarıyla özlük işine taallük eden bu konulardan birine karşı ilgilinin Bakanlığın icrai işleri yönünden bir itiraz veya şikâyeti olduğu takdirde bu konuyu kesin olarak halletmek yetkisi gene Yüksek Saveilar Kuruluna bırakılarak Anayasamızın 137 ncı maddesinin metnine ve ruhuna sadık kalınmıştır.

Maddenin üçüncü fıkrasında Adalet Bakanlığının uygulayacağı icrai işlerde gerekli prensip kararlarını ve mütalaaları Yüksek Saveilar Kurulundan alabileceğine işaret edilmiş böylece hizmetin ifasında Yüksek Saveilar Kurulu daima söz sahibi kılınmış bulunmaktadır.

Maddenin son fıkrası ise Anayasamızın Yüksek Saveilar Kurulu kararlarının kesin bulunduğu- na işaret etmiş olmasının bir neticesi olarak tanzim edilmiştir:

74 ncü madde : Anayasamızın 137 ncı maddesi Yüksek Saveilar Kurulunun kanunla düzenlenecek konuların tespit etmiş bulunduğundan bu meyanda bulunan toplantı ve karar yeter sayısına ait hükümler bu maddede yer almış bulunmaktadır.

75 ncı madde : Yüksek Saveilar Kurulunun hâkimlik mesleği mensuplarına uygulanacak olan hükümlerden; saveilik mesleğinde olanlara da uygulanabilecekleri uygulanması bakımından bu madde tanzim edilmiş ve hâkimlerle ilgili olarak yazılan hükümlerin tekrarıdan kaçınılmıştır.

77 ncı madde : 77 ncı madde ile Cumhuriyet Saveilarının, yardımcılarının ve Cumhuriyet Başsavei yardımcılarının Yargıtay üyeliğine seçilerek atanmalar dışında kalan ve bir özlük işi olan atama ve nakil işlemlerine uygulanacak hükümler tespit edilmiştir.

Saveilik mesleğinde bulunanların veya Hâkimler Kanunu özel hükümlerine göre bu mesleğe atanacak olanların atanma ve nakilleri Adalet Bakanı, Başbakan ve Cumhurbaşkanının ortak kararlaması ile yapılacaktır.

Yüksek Saveilar Kurulu atanma ve nakillerde uygulanacak objektif esasları tespit eden bir yönetmeliği önceden hazırlayacak ve bu yönetmelik gerek ilgilileri gerekse organları bağlayacaktır.

73 ncü madde ile ilgili gerekçede açıklanan sebepler tahtında atanma ve nakil işleminin hazırlık çalışmaları Adalet Bakanlığınca ve dolayısıyla Özlük İşleri Genel Müdürlüğüne yapılacaktır. Bu konu ilgililer bakımından bir özlük işi olmakla beraber münhallerin doldurulması, ifa edilecek hizmete yeterli elemanın seçilmesi bunun için de Özlük İşleri Genel Müdürlüğünde toplan-

makta olan gerek teşkilâta ait ve gerekse ilgililere ait bilgilerin değerlendirilmesi bunun sonucuna göre ve atama ve nakil yönetmeliği esasları daire içinde bir kararname taslağının ortaya çıkarılması elbette ki, bir icrai hizmet olacak ve bunun uzun bir süre içerisinde devamlı çalışma sonunda meydana getirilmesi bakımından sırf bu işle görevli bir organın bulunmasını zaruri kılacaktır. Bu nedenle görev Özlük İşleri Genel Müdürlüğüne yerine getirilecek ve son kararı Yüksek Saveılar Kurulu verecektir. Yüksek Saveılar Kurulu kararname taslağını inceleyen taslakta yer alan ilgililerin özlük hakları bakımından gerekli gördüğü değişiklikleri yaparak kararname taslağına müdahale etmesi imkânı da maddenin 4 neü fıkrası ile getirilen hüküm muvacehesinde mümkün bulunmaktadır. Bu itibarla kurulun huzuruna gelen kararı tasdik etmek gibi bir formalitenin yerine getirilmesi, bir şekli işlemin tamamlanması bahse konu değildir. Bu arada kurul kendi kabul ettiği yönetmeliğe uygun görmediği tasarrufları da elbette ki, kabul etmeyebilecektir.

89 neü madde : Bu madde ile, savcılık mesleğinde bulunanların görev yerlerinin geçici olarak değiştirilmesine dair işlemlerde uygulanacak hükümler tespit edilmiştir. Bu konuda da karar vermek yetkisi Yüksek Saveılar Kuruluna ait bulunmaktadır. Ancak hizmetin gerektirmesi halinde, Yüksek Saveılar Kurulunun toplanmasına kadar Bakanlığın da yetki verebilmesi ve bunun bilâhara kurulun onayına götürmesi hususu Anayasamızın 137 neü maddesi ile Bakanlığa verilmiş bir yetkidir. Vefat, hastalık, görevi ve görev yerini terk, gibi bir sebeple, bir kaza çevresinin savcısız kalması veya yapılmakta olan bir tahkikatın selâmeti yönünden ilgilinin geçici olarak o yerden uzaklaştırılmasının âcil olarak gerekmesi hallerinde, kurul toplanmaya kadar tedbir alınması mümkün olacaktır.

90 neü madde : Bu maddede yapılan değişiklik maddenin 2 neü fıkrasına inhisar etmektedir. 868 sayılı Kanunla değiştirilmiş bulunan 90 neü maddenin 2 neü fıkrasına göre staj süresini ikmal etmiş bulunan hâkim adaylarının atanmalarından önce hâkimlik ve savcılık mesleklerine ayrılma işlemlerinin yapılması Yüksek Hâkimler ve Yüksek Saveılar kurullarının ilgili bölümleri arasında birlikte kararlaştırılmakta idi.

Hâkim adaylarına ait bütün görevlilerin Adalet Bakanlığına aid olması stajyerlerin kanunda yazılı şartlar dairesinde hâkimlik veya savcılığa ayrılmasında kurulların uygulamada yaptığı sadece münhal sayısına göre bir nispet tespitinden ibaret kaldığı cihetle ve bunun hâkim teminatı ile de bir ilgisi olmayıp idari bir işlem bulunması gözönünde tutularak yeni metinde bu görev de Adalet Bakanlığına bırakılmıştır.

Uygulamada her iki bölümü bir araya toplamak çok defa mümkün olmamakta, bölümlerin çalışma günleri birbiri ile tedahül etmekte ayrıca Yüksek Saveılar Kurulunun eskiden olduğu gibi bölümleri mevcud olmayıp Anayasa son değişikliği ile Yüksek Saveılar Kurulunun müstakil bir kurul olarak teşkil ettiği cihetle ve bu kurulun da devamlı çalışan bir kurul olmaması nazara alınarak 2 neü fıkradaki bölümlerin bir araya gelmesine dair kaydın uygulanmasına gerek hizmet icabı gerekse fiilî durum neticesi lüzum kalmamıştır. Esasen Adalet Bakanlığı ilgililerinin taleplerini ve staj sırasındaki fişlerini toplayıp tanzim etmekte olduğundan bunların münhalhallerin nisbetine göre sınıflara ayrılmasını tesbit etmekte her hangi bir güçlük çekmeyecektir.

94 neü madde : Bu maddenin sadece son fıkrası değiştirilmiştir. Hâkimlerin kadrolarının ve savcılarının kadrolarının şahsî olması ve bu kadroların ilgililerle birlikte nakli mümkün bulunması sebebiyle uygulamada ortaya çıkan ve kadro zorunluğu sebebiyle istifade edilmesi gerekli bir ilgilinin hizmetinden vazgeçilmemesini temin etmek maksadıyla gerekli değişiklik yapılmış ve Bakanlık hizmetlerine alınacakların kadro ve maaşları ile bu görevlere geleceklerine dair hüküm tesis edilmiştir.

95 neü madde : Bu madde Anayasa Mahkemesince 77 neü maddeye atıf yapması nedeni ile iptal edilmiştir. 77 neü madde yeniden tanzim edildiği cihetle, bu madde de yeniden ihya edilmiştir.

98 neü madde : Bu madde ile Hâkimler Kanununa bağlı cetvelde değişiklik yapılmaktadır. 884 sayılı Kanunla değiştirilmiş bulunan 2556 sayılı Hâkimler Kanununun 18 neü maddesine bağlı bulunan 2 sayılı savcılık meslekine ait cetvelin birinci sınıf saveılar bölümünde Yargıtay Cumhuriyet

Savcılar ile Cumhuriyet İkinci Başsavcılar unvanları mevcut bulunmaktadır. Anayasaya 1488 sayılı Kanunla eklenen geçici 15 nci madde Yargıtay İkinci Cumhuriyet Başsavcılar ile Yargıtay Cumhuriyet Savcılarını Yargıtay üyesi yapmıştır. Yargıtay üyeleri ise Hâkimler Kanununun 18 nci maddesine bağlı (1) sayılı cetvelde dâhil bulunmaktadırlar. Bu itibarla ve bu unvanlarda bir görevin ortadan kaldırılmış olmasının neticesi olarak ilgili cetveldен bu unvanlar çıkarılmıştır. Ayrıca birinci sınıf savcılık olarak gösterilen görevler meyanında bulunan Adalet Bakanlığı hizmetlerinden bugüne kadar mevcudolmıyan Müsteşar yardımcılığı görevinin ve unvanının ihdas edilmiş bulunması ve bu görev için de 1971 yılı Bütçe Kanununun 9 ncu maddesi ile verilen kadrolar meyanında birinci dereceden ve hâkimlik ve savcılık mesleklerine aid olmak üzere kadro verilmiş bulunduğundan bunun neticesi olarak Müsteşar yardımcılığı unvanı (2) sayılı cetvele dâhil edilmiştir. İdari hiyerarşik yeri itibarıyla Müsteşarla Genel Müdürler arasında bulunan Müsteşar Yardımcısının bu haktan faydalanması daha doğrusu meslekin birinci sınıfına dâhil olması bir zaruretini ifadesi bulunmaktadır.

Geçici 2 nci madde : 1488 sayılı Kanunla Anayasaya eklenmiş bulunan geçici 19 ncu maddenin 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun değişmesine kadar eski Yüksek Hâkimler Kurulunun görevine devam etmesini öngörmüş bulunması sebebiyle geçici 2 nci madde bu şekilde yeniden tanzim edilmiştir.

Geçici madde 7 : Anayasanın değişen 137 nci maddesi gereğince yeni kurulacak olan Yüksek Savcılar Kurulunun göreve başladığı tarihte eski Yüksek Savcılar Kurulu ile bölümlerinin görevlerine giren ve henüz karara bağlanmamış olan veya karara bağlanmış da kesinleşmemiş bulunan işlerin hangi kurul tarafından sonuçlandırılacağı hususunu tanzim eden hükümler geçici 7 nci maddede yapılan değişiklikle sağlanmış bulunmaktadır.

Madde 3. — Tasarının 3 ncu maddesinde Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun, Anayasada yapılan değişiklikler sonucu uygulama kabiliyeti kalmayan 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 54, 57, 62, 72, 76, 78, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 97 ve 99 ncu maddeleri ile geçici 1, 3 ve 4 ncu maddeleri yürürlükten kaldırılmaktadır.

Millet Meclisi metninin 3 ncu maddesi Komisyonumuzca da aynen kabul edilmiştir.

Madde 4. — Millet Meclisi metninin 4 ncu maddesinde 2556 sayılı Hâkimler Kanununun 4 ncu maddesi günümüzde karşılaşılan ihtiyaçlar gözetilerek değişiklik yapılmaktadır.

Millet Meclisi metni ile önerilen değişiklik ihtiyaçlar yönünden değerlendirilmiş ve Millet Meclisi metninin 4 ncu maddesi Komisyonumuzca da aynen kabul edilmiştir.

Madde 5. — Tasarının 5 ncu maddesinde 2556 sayılı Hâkimler Kanununun 79 ve 80 ncu maddeleri aşağıda arz edilen gerekçeler ile tadil edilmektedir.

Anayasanın Hâkimlik teminatı başlığını taşıyan 133 ncu maddesi hükmü ile hâkimlerin, meslekten çıkartmayı gerektiren bir suçtan dolayı hüküm giymiş olmadıkça veya meslekte kalmalarının caiz olmadığına karar verilmedikçe azlolunamayacakları, mahkemenin veya kadronun kaldırılması halinde dahi maaşlarından yoksun kılmamayacakları gibi esaslar tespit edilmek suretiyle hâkimlik teminatının ana hatları belirtilmiş bulunmaktadır. Bu maddede coğrafi teminatla diğer bir deyimle yer teminatı ile ilgili herhangi bir hüküm mevcut değildir. Mer'i Hâkimler Kanununun 79 ncu maddesinin (B) bendi ile 3 ncu sınıf hâkimlik 7 nci derecesine geçmiş olan hâkimlerin muvafaklatları olmaksızın terfi suretiyle dahi olsa mevki ve memuriyetleri değiştirilemeyeceği esası kabul edilmiş olmasına rağmen, Anayasa koyucunun ne sebeple bu konuda bir hüküm sevk etmemiş olduğu, Anayasanın yapısı ve getirdiği yeni hükümler muvacehesinde açıkça ortaya çıkmaktadır.

Gerçekten, genel şekilde memur statüsüne dâhil olan hâkimlerin diğer memurlardan farklı olarak coğrafi teminata sahip bulunmaları, yürütme organının hâkimlere baskı ve nüfuz imkânını elinde bulundurması gerekçesine dayanmaktadır. 1961 Anayasasından önce Hâkimlerin atama yetkisi yürütme organında olduğundan, hâkimler lehine coğrafi teminat sağlayan bir hükmün mevcudiyeti tabii bir zaruret olarak kendisini göstermekte idi. Yeni Anayasamız muvacehesinde du-

rum farklıdır. Anayasa, Hâkimlik teminatını, kuvvetler ayrılığı prensibine göre kesin ve tafsilâtlı hükümlere bağlamış ve teminatın temel dayanağı olarak (Yüksek Hâkimler Kurulu) nun teşkilini öngörmüştür. 133 ncü maddenin gerekçesinde belirtildiği üzere «... hâkimlik mesleğinin ve hâkimlerin özlük işlerini düzenleyecek olan kanundaki bütün konularda karar vermek yetkisi yalnız ve yalnız Yüksek Hâkimler Kuruluna verilmiştir. Bu suretle, yürütme organının, hâkimlerin atanması, meslekte yükseltilmeleri, görev yerlerinin değiştirilmesi veya görevlerine kanunda belli edilen hallerde son verilmesi konularında veya hâkimin meslek hayatı ile ilgili sair konularda herhangi bir tasarrufta bulunabilme yolu kapatılmıştır.» Bu teminat hükmünün sonucu olarak Anayasa koyucu, hâkimlere ayrıca bir coğrafi teminat tanımasına mahal bulunmadığı sonucuna varmış ve bu konuda bir hüküm sevkine lüzum görmemiştir.

Yüksek Hâkimler Kurulunun bünyesinde 1961 Anayasasının getirdiği esaslara uygun olarak yasama organlarından seçilen üyelerin de görev almasının, son 10 yıllık uygulama sırasında mâruz kaldığı tenkitler, Anayasanın son defa 1488 sayılı Kanunla yapılmış bulunan değişikliği ile bertaraf edilmiştir. Bugün artık Yüksek Hâkimler Kurulu üyeleri sadece Yargıtay mensuplarından seçileceğinden hâkimlerin atanması yönünden teminatları da kurul olacaktır. Artık bir yer teminatına lüzum kalmamıştır.

Nitekim Anayasanın Kurucu Mecliste müzakereleri sırasında 133 ncü madde ile ilgili olarak söz alanlara cevap veren komisyon sözcüsü Nurettin Arduoğlu: «Komisyonumuzca yer bakımından teminat meselesinin nasıl bir sisteme tabi tutulacağı konusu tartışılmış ve nihayet Anayasaya konmaması üzerinde görüş birliğine varılmıştır. Yer bakımından teminat sisteminin Anayasaya konması hususu çok münakaşalı ve uzun sürececek bir konudur. Yapılacak Hâkimler Kanununda, hâkimlerin yer bakımından teminatlarının ne suretle tanzim edileceği orada daha geniş olarak ele alınmış olacaktır. Binnetice hâkimlerin yer bakımından mazhar olacakları teminatın yerine getirilmesini Yüksek Hâkimler Kurulu sağlayacaktır. Bu suretle yer bakımından teminatın Anayasada tanzim edilmesini isteyen fikirlere de ilerdeki mevzuat cevap vermiş olacaktır.» demek suretiyle Anayasanın bu konunun ilerde tanzimini tasarlamış olduğunu açıkça ifade etmiştir.

Keza Anayasa Mahkemesinin 13 . 4 . 1967 tarihli Resmî Gazetede yayımlanan 4 . 11 . 1966 tarihli ve 1963/81 esas 1966/40 karar sayılı kararında: 2556 sayılı Hâkimler Kanununun 79 ncü maddesindeki yer teminatının 7 ncü dereceden yukarı hâkimlere tatbik edildiği, bütün hâkimlere şamil olmadığı cihetle Anayasanın 133 ncü madde ile aykırı bulunduğundan iptali için açılan dâvaya : «Hâkimlerin görevlerinin ve görev yerlerinin değiştirilmemesi Anayasanın öngördüğü bir teminat değildir. Nitekim Anayasanın hâkimlere doğrudan doğruya tanıdığı teminatı bir arada toplayan 133 ncü maddesinde böyle bir hükme yer verilmemiştir. Tam tersine Anayasa, 134 ncü maddesi ile, hâkimlerin görevlerinin ve görev yerlerinin geçici ve sürekli olarak değiştirilmesini caiz görmekte; ancak bu konunun bir kanunla düzenlenmesini ve düzenlemede mahkemelerin bağımsızlığı esasının göz önünde bulunurulmasını zorunlu kılmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, çeşitli yollarla mahkemelerin bağımsızlığını koruma tedbirlerini almıştır. Bu tedbirlerin başında kişisel hâkimlik teminatı yer alır. Hâkimlerin azledilmezliği; kendileri istemedikçe Anayasada gösterilen yaştan önce emekliye çıkarılmamaları ve bir mahkemenin veya kadronun kaldırılması nedeni ile de olsa aylıklarından yoksun bırakılmamaları gibi ilkelere elbette ki dolayısıyla mahkemelerin bağımsızlığını korumaktadır. Öte yandan yine Anayasa (Madde 132) yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hâkimlere emir ve talimat verilmesini, genelge gönderilmesini tavsiye ve telkinde bulunulmasını; görülmekte olan bir dâva hakkında yasama meclislerinde yargı yetkisinin kullanılması ile ilgili soru sorulmasını, görüşme yapılmasını, beyanda bulunulmasını yasaklamış ve hâkimleri yalnızca Anayasaya, kanuna, hukuka ve kendi vicdani kanaatlerine bağlı kılmıştır. Bunlara ek olarak Anayasa, hâkimlerin özlük işlerinde yetkili tek merci olmak üzere yeni bir müessese getirmiştir ki bu da Yüksek Hâkimler Kuruludur. Böylece yürütme organının ve idarenin mahkemelere müdahale için yararlanabileceği son yol da sunsuz kapatılmış olmaktadır. İşte, bu Anayasa tedbirleri, hele hâkimlerin özlük işlerinin idare-

den alınarak Yüksek Hâkimler Kuruluna verilisi karşısında görevleri değişmezliği teminatının eski önemi ve mahkemelerin bağımsızlığına etkisi artık kalmamıştır.» gerekçesiyle reddetmiştir.

Diğer taraftan mer'î yasada 79/B maddesi ile sadece 3 ncü sınıfın 7 nci derecesine veya daha yukarı sınıf ve derecede bulunan hâkimlere tanınmış olan yer teminatı, 7 nci derecenin altındaki hâkimlere uygulanamadığından hâkimler arasındaki eşitlik ilkesine de aykırı düşmekte ve Anayasanın 133 ncü maddesinde hâkim teminatı hâkimler arasından da aykırılık teşkil etmektedir. Yapılan değişiklik bu aykırılığı da bertaraf etmektedir. Bugün mevzuatımızda hâkimler için ayrıık hükümlere rastlamak mümkün değildir. Hâkim yardımcısından, her sınıf ve derecedeki hâkimine kadar bütün hâkimlerin her yerde, her türlü mahkemede çalışması ve dâvalara bakması mümkün bulunduğu halde, bunları atanmaları sırasında muayyen bir derecedeki hâkimlere yer teminatı tanınması, hizmetin ifası ile bağdaşmayan ve teminata sahip hâkimlere tanınmış bir imtiyazdan başka bir şey olamamaktadır. Buna sahibolanların yurdumuzun coğrafi, sosyal ve ekonomik şartları iyi olan bölgelerinde devamlı hizmet görmelerine karşılık, diğerlerinin bu imkânlardan faydalanmalarına mâni olması da, eşitliği bozan ve arzusu yerine getirilemeyen hâkimi üzen ve dolayısıyla onun hizmete faydalı olmasına engel olan en büyük âmil ve eşitsizliktir.

79 ncü maddenin yeni 4 numaralı bendi ile Yüksek Hâkimler Kurulunun tanzim edip uygulayacağı atama ve nakil yönetmeliğinde kaldırılan coğrafi teminat başlığında bulunması gereken ilkeler gösterilmiştir.

Millet Meclisi metninin 5 ncü maddesi Komisyonumuzca da aynen kabul edilmiştir.

Madde 6. — Millet Meclisi metninin 6 ncü maddesi ile Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununa geçici 9, 10, 11, 12, 13, ve 14 ncü maddeler olmak ve kanunun uygulanabilmesini gerçekleştirebilmek üzere altı yerli geçici madde eklenmesi öngörülmektedir.

Kanunun uygulanabilmesini gerçekleştirebilmek üzere eklenen bu geçici maddeler Komisyonumuzca da benimsenmiştir.

Ancak, madde metninde yer alan geçici 10 ncü maddenin üçüncü fıkrası Komisyonumuzca, Anayasanın geçici 19 ve işbu tasarımın 14, 22 ve 23 ncü maddeleri ile çelişki halinde olduğu görüşü ile bu geçici maddenin metninden çıkartılmıştır.

Geçici 9, 11, 12, 13 ve 14 ncü maddeler Komisyonumuzca da aynen kabul edilmiştir.

Madde 7. — Tasarımın 7 ncü maddesi kanunun yürürlük tarihini tespit etmektedir.

Millet Meclisi metninin 7 ncü maddesi Komisyonumuzca da aynen kabul edilmiştir.

Madde 8. — Tasarımın 8 ncü maddesi kanunun yürütme merciiini tespit etmektedir.

Millet Meclisi metninin 8 ncü maddesi Komisyonumuzca da aynen kabul edilmiştir.

Yukarıda madde madde incelenerek gerekçeleri ve Komisyonumuzun görüşleri ve değiştirgeleleri açıklanan tasarı bir Anayasa gereği olarak Komisyonumuzca da benimsenmiş ve arz edilen görüşler ve yapılan değişikliklerle Komisyonumuzca da kabul edilmiştir.

I - Tasarımın Anayasa gereğince getirilmiş olduğunu ve altı ay içinde çıkartılması gereken kanunlardan biri bulunması nedeniyle Komisyonumuz Genel Kurulda öncelik ve ivedilikle görüşülmesi hususunda istemde bulunulmasını da karar altına almıştır.

Genel Kurulun tasviplerine arz olunmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan
Samsun
R. Rendeci

Sözeü
Eskişehir
Ö. Ucuza

Kâtip
Ankara
4 ncü maddenin 2 ncü fıkrasına
38 ncü maddenin 2 ncü fıkrasına
45 ncü maddenin - Müfettiş hâkim
arama yapar - hükümlerine mu-
halifim.

(Söz hakkım saklıdır.)

T. Cebe

Ağrı 2 nei maddenin 3 neü fıkrasının çıkartılmasına 45 nei maddenin - Müfettiş hâkim arama yapar - hükmüne ve 90 nei maddeye muhalifim. (Söz hakkım saklıdır.) <i>S. Türkmen</i>	Ankara 5 nei maddeye muhalifim, şerhim eklidir. Söz hakkım saklıdır. <i>T. Kaplanlı</i>	Konya 2 nei maddenin 2 nei fıkrasına 30 neu maddenin 3 neü fıkrasına 42 nei maddedeki değişikliğe ve 45 nei maddedeki - arama - hükmüne muhalifim. (Söz hakkım saklıdır.) <i>S. Çumralı</i>
Bursa 5 nei maddeye muhalifim Şerhim eklidir. (Söz hakkım saklıdır.) <i>Ş. Kayalar</i>	Hatay M. Deliveli Toplantıda bulunamadı.	İstanbul E. Özden Toplantıda bulunamadı.
Mardin 30 neu maddenin 3 neü ve 42 nei maddenin 2 nei fıkralarının metinden çıkartılmasına muhalifim. <i>A. Bayar</i>	Rize 5 nei maddeye muhalifim. Söz hakkım saklıdır. <i>O. M. Agun</i>	Sakarya <i>M. Tıgılı</i>
Tokat Z. Betil Toplantıda bulunamadı.	Cumhurbaşkanınca S. Ü. Münhal	Tabii Üye 2 nei maddenin 3 neü fıkrasının çıkarılmasına ve 5 nei maddeye muhalifim. (Söz hakkım saklıdır.) <i>M. Ataklı</i>

MUHALEFET ŞERHİ

Anayasamızın 143 neü maddesi esaslarında teşekkül eden Yüksek Hakimler Kurulu, sözü edilen maddenin üçüncü fıkrasında ifadesini bu lduğu üzere, - sürekli - niteliğe sahiptir.

Üyelerinin görev süresi dört yıl olup, üyelik sıfatları devam ettiği süre içinde - başka bir iş ve görev alamazlar. Bir diğer ifade ile Yüksek Hakimler Kurulu üyesi buldukları sürece, Yargıtay üyeliği sıfatını muhafaza ettikleri halde, Yargıtay üyelerinin görev ve yetkilerini kullanamazlar.

Bu Anayasa hükmü nedeniyledir ki, Yargıtay üyeleri, Yüksek Hakimler Kurulu üyeliklerine seçildikleri tarihten, üyelik süreleri sona erinceye kadar, Yargıtayın hiçbir çalışmasına katılamazlar ve hattâ bir Yargıtay üyesi olmaları nedeniyle seçilme hakkına sahip buldukları halde, Anayasa Mahkemesi gibi Anayasa kuruluşlarına Yargıtaydan seçilecek üyelikler için (aday) olabilirler, fakat, (seçici) olup oy kullanamazlar.

Tasarımın 5 nei maddesi, Komisyonumuzun 7 Haziran 1972 tarihli Birleşiminde geniş tartışmalara konu kılınarak yukarıda arz edilen görüş esaslarında ve Anayasamızın 143 neü maddesinin hükmüne uygun olarak değiştirilmiş idi. Komisyonumuzun 9 Haziran 1972 tarihli Birleşiminde verilen - tekriri müzakere - önergesi üzerine madde metni Komisyon üyelerinin meveudunun çoğunluk oyu ile eski haline getirilmiştir.

Bu - tekriri müzakere - de Komisyon üyelerinin çoğunluğunca hareket noktası olarak, 143 neü maddenin birinci fıkrasında yer alan «Yargıtay Genel Kurulunca, kendi üyeleri arasından ve - üye tamsayısının - salt çoğunluğu ile» ibaresi ele alınmış ve Yüksek Hakimler Kurulu üyelerinin, Yargıtay tarafından Yüksek Hakimler Kurulu üyelikleri için yapılacak seçimlere katılmalarının gerektiği sonucu çıkartılmıştır.

Ancak, ileri sürülen bu Anayasa hükmünün, Anayasa Mahkemesi üyelikleri için yapılacak seçimlere ilişkin 145 nci maddenin birinci fıkrasında da aynen tekrarlandığı halde, tasarımm gerekçesinde yer aldığı ve gerek Yüksek Hakimler Kurulu temsilcilerinin ve gerek Yargıtay temsilcilerinin bizzat açıkladıkları üzere, - Yargıtay üyesi - sıfatını muhafaza edip - aday olabildikleri - halde - seçici olamadıkları - ve - seçim işlemlerine katılamadıkları - gerçeği karşısında - hukukî bir dayanak - olarak kabul edilemeyeceği açıktır.

Kaldı ki, Anayasa, kurduğu sistem icabı Yüksek Hakimler Kurulu üyelerinin, Yargıtayda Yüksek Hakimler Kurulu üyelikleri için yapılacak seçimlerde oy vermelerine imkân tanımamıştır.

Söz konusu hükmün bir tartışma konusu haline gelişi, Kurulun içinde bulunduğu olağanüstü koşulların sonucu olup, Anayasa hükmü icabı seçimlerin 6 ay önce yapılması zorunluluğu nedeniyledir.

Bir defaya inhisar edecek bir seçim işlemi ile Anayasaya uygun olmayan bir uygulamanın kanunî düzenlemeye tabi tutulması hukuka da aykırıdır.

Bütün bunların yanı sıra, Yargıtay üyelerinin, Yüksek Hakimler Kurulu üyeliklerine seçim yapmalarının ve bu Kurulun üyeliklerinde bulunmalarının, bir haktan ziyade bir görev olduğu hakikatine de değinmek zorunludur.

Anayasanın 143 ncü maddesinin dördüncü fıkrasının emredici hükmü muvacehesinde ve yine Anayasanın 145 nci maddesinin birinci fıkrasının gerek Anayasa Mahkemesince ve gerek Yüksek Hakimler Kurulu üyelerinin, üyelik sıfatları devam ettiği sürede Yargıtay tarafından yapılacak Yüksek Hakimler Kurulu üyelikleri seçimlerinde - aday olabilecekleri - ancak - seçici olamayacakları - görüşündeyiz.

Arz edilen nedenlerle, 5 nci madde hakkında tekriri müzakere sonucu kabul edilen metnin Anayasaya uygun olmadığı inancı ile karara muhalif kaldık.

9 Haziran 1972

Ankara
Turhan Kapanlı

Bursa
Şeref Kayalar

MİLLET MECLİSİNİN KABUL ETTİĞİ METİN

24 . 5 . 1967 tarihli ve 868 sayılı Kanunla bazı maddeleri değiştirilmiş bulunan 22 . 4 . 1962 tarihli ve 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun adı ile bazı maddelerinin değiştirilmesine, bazı maddelerinin kaldırılmasına ve yeni geçici maddeler eklenmesine dair kanun tasarısı

MADDE 1. — 24 . 5 . 1967 tarihli ve 868 sayılı Kanunla bazı maddeleri değiştirilmiş bulunan 22 . 4 . 1962 tarihli ve 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun adı «Yüksek Hâkimler ve Yüksek Savcılar Kurulu Kanunu» olarak değiştirilmiştir.

MADDE 2. — 24 . 5 . 1967 tarihli ve 868 sayılı Kanunla bazı maddeleri değiştirilmiş bulunan 22 . 4 . 1962 tarihli ve 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun 1, 2, 4, 5, 6, 14, 22, 23, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 35, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 45, 46, 50, 51, 53, 55, 58, 59, 61, 64, 65, 67, 69, 70, 71, 73, 74, 75, 77, 89, 90, 94, 95, 98 nci maddeleri ile geçici 2 ve 7 nci maddeleri aşağıda yazılı olduğu üzere değiştirilmiştir:

Yüksek Hâkimler Kurulunun üye sayısı :

Madde 1. — Yüksek Hâkimler Kurulu, bu kanun hükümleri gereğince seçilen 11 asıl ve 3 yedek üyeden teşekkül eder.

Kurulun görev ve yetkileri :

Madde 2. — Yüksek Hâkimler Kurulunun görev ve yetkileri şunlardır.

1. Adliye mahkemeleri hâkimlerinin bütün özlük işleri hakkında kesin karar vermek,
2. Adalet Bakanının bir mahkemenin veya bir kadronun kaldırılması veya bir mahkemenin yargı çevresinin değiştirilmesi konularındaki tekliflerinin uygun olup olmadığına karar vermek,
3. Kendi varlık ve görevlerini ilgilendiren alanlarda kanunların veya Türkiye Büyük Millet Meclisi içtüzüklerinin veya bunların belirli madde ve hükümlerinin Anayasaya aykırılığı iddiası ile Anayasa Mahkemesinde doğrudan doğruya iptal dâvası açmak,
4. Bu kanunda yazılı diğer görevleri yapmak ve yetkileri kullanmak.

Adalet Bakanlığı ile münasebetleri :

Madde 4. — Yüksek Hâkimler Kurulunun Adalet Bakanlığı ile münasebetleri bu kanun hükümlerine tabidir.

Adalet Bakanı gerekli gördüğü hallerde Yüksek Hâkimler Kurulu toplantılarına Başkanlık eder ve katıldığı toplantılarda oylamaya katılır.

Bu maksatla Yüksek Hâkimler Kurulu Genel Kurulunun toplantı günü, saati ve yeri ile gündemi toplantı gününden en az kırksekiz saat önce Adalet Bakanına duyurulur.

Seçme hakkı :

Madde 5. — Yüksek Hâkimler Kurulu üyeleri, Yüksek Hâkimler Kurulu asıl ve yedek üyelerinin de katıldığı, Yargıtay Genel Kurulunca kendi üyeleri arasından ve üye tamsayısının salt çoğunluğu ile, gizli oyla seçilir.

Üyelerin görev süresi :

Madde 6. — Yüksek Hâkimler Kurulu üyelerinin görev süresi dört yıldır. Süresi biten üyeler yeniden seçilebilir. Üyeler bu görevleri süresince başka bir iş ve görev alamazlar.

Asıl ve yedek yeni üyelerin tamamının 14 ncü madde gereğince göreve başlamalarına kadar eski üyeler görevlerine devam eder.

ANAYASA VE ADALET KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

24 . 5 . 1967 tarihli ve 868 sayılı Kanunla bazı maddeleri değiştirilmiş bulunan 22 . 4 . 1962 tarihli ve 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun adı ile bazı maddelerinin değiştirilmesine, bazı maddelerinin kaldırılmasına ve yeni geçici maddeler eklenmesine dair kanun tasarısı

MADDE 1. — Millet Meclisi metninin 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — 24 . 5 . 1967 tarihli ve 868 sayılı Kanunla bazı maddeleri değiştirilmiş bulunan 24 . 4 . 1962 tarihli ve 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun 1, 2, 4, 5, 6, 14, 22, 23, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 35, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 45, 46, 50, 51, 53, 55, 58, 59, 61, 64, 65, 67, 69, 70, 71, 73, 74, 75, 77, 89, 94, 95, 98 nci maddeleri ile geçici 2 ve 7 nci maddeleri aşağıda yazılı olduğu üzere değiştirilmiştir.

Madde 1. — Millet Meclisi metninin 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Kurulun görev ve yetkileri :

Madde 2. — Yüksek Hâkimler Kurulunun görev ve yetkileri şunlardır.

1. Adliye mahkemeleri hâkimlerinin bütün özlük işleri hakkında kesin karar vermek,
2. Adalet Bakanının bir mahkemenin veya bir kadronun kaldırılması veya bir mahkemenin yargı çevresinin değiştirilmesi konularındaki tekliflerinin uygun olup olmadığına karar vermek,
3. Bu kanunda yazılı diğer görevleri yapmak ve yetkileri kullanmak.

Madde 4. — Millet Meclisi metninin 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 5. — Millet Meclisi metninin 5 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 6. — Millet Meclisi metninin 6 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

Üyelerin göreve başlaması :

Madde 14. — Yüksek Hâkimler Kurulu asıl ve yedek üyeliklerine seçilenlerin tamamı belli olduktan sonra keyfiyet kendilerine tebliğ olunur.

Bu üyeler yerlerine seçildikleri üyelerin sürelerinin bittiği tarihte, bu tarih resmî tatil gününe rastladığı takdirde tatili takibeden ilk iş günü; görevlerine başlarlar.

Üyeliklerin açılması ve seçim işlemleri :

Madde 22. — Görev süresi bitecek asıl ve yedek üyelikler 5 ay önce, bunun dışında her hangi bir sebeple açılan üyelikler en geç bir hafta içinde Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanı tarafından Yargıtay Birinci Başkanlığına bildirilir.

Yargıtay Birinci Başkanlığı seçim gününü tesbit eder ve Yargıtay Başkanları ile üyelerine duyurur.

Yargıtay Birinci Başkanlığı seçim işlemlerini dönemin sona ereceği tarihten 40 gün evvel bitirilecek şekilde düzenler.

Seçimlerde, Kurulun asıl ve yedek üyeleri aynı oy pusulasında gösterilerek oy kullanılır.

Seçimlerin yapılması, sevk ve idaresi, bu kanunda yazılı istisnalar dışında Yargıtay Genel Kurulunda yapılan diğer seçim işlemlerinde uygulanan usul dairesinde yapılır.

Seçimlerin sonucu ilgililere duyurulmakla beraber, Resmî Gazetede ilân olunur.

Kurul üyelerinin bu görevden istifaları Yüksek Hâkimler Kurulu Genel Kurulunun kabulüne bağlıdır. Genel Kurul istifayı kabul etmez ve ilgili direnirse Genel Kurulca istifanın kabulü zorunludur.

İstifa eden kurul üyesinin ayrılması halinde, Genel Kurulun ve bölümlerin toplanmasının mümkün olmayacağı hallerde, istifa eden üyenin yerine gelecek üyenin göreve başlamasına kadar eski üye kuruldaki görevine devam eder.

Kurul üyelüğünden istifa, Yargıtay üyelüğünden istifayı tazammun etmez.

Yargıtay Birinci Başkanı Yüksek Hâkimler Kurulunda üyelik açıldığını haber alınca ayrılan üyenin seçilmiş bulunduğu dönem için yapılan seçimlerde asıl ve yedek üyelikler için seçilmiş olanlardan sonra en çok oy alanlara sırası ile tebliğat yaparak kurulda göreve başlamalarını sağlar. Şu kadar ki, asıl ve yedek üye seçilenlerden sonra en çok oy alanlar, salt çoğunluğu sağlamışlarsa noksan üyelik için yeniden seçim yapılır.

Seçildiği dört yıllık dönemi bitirmeden ayrılan kurul üyelerinin yerine gelenler veya seçilenler, ayrılan üyenin süresini tamamlar.

Seçim süresinin bitimine altı ay veya daha az süre kalması halinde boşalan üyelikler, ancak Yüksek Hâkimler Kurulunun karar vermesi halinde doldurulabilir.

Seçim işlemlerine ve sonucuna itiraz :

Madde 23. — Yüksek Hâkimler Kuruluna üye seçilmesi işlemlerine karşı, işlemin yapıldığı günden ve seçimin sonucuna karşı da seçilenlerin adlarının Resmî Gazetede yayımlanması tarihinden itibaren 15 gün içinde Yargıtay Başkanlar Kuruluna itiraz olunabilir.

İtiraz edenin elinde bulunması mümkün olan delilleri dilekçeye bağlaması şarttır. Kurul, ancak itiraz edenin elinde bulunması mümkün olmayan delillerden itiraz dilekçesinde yerleri gösterilmiş olanları toplar. Kurul itiraz edenden açıklama veya delil istemek zorunluğunda değildir.

Yargıtay Başkanlar Kurulu itirazı 10 gün içinde inceleyerek kesin karara bağlar.

İtiraz seçim sonucunu değiştirecek nitelikte ise, kurul belli kimselerin seçimini veya bütün seçimi iptale yetkilidir.

Seçimine itiraz edilen, Başkanlar Kuruluna dâhil bir kimse ise, itirazın incelenmesinde kurula katılamaz.

(Anayasa ve Adalet Komisyonunun kabul ettiği metin)

Madde 14. — Millet Meclisi metninin 14 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 22. — Millet Meclisi metninin 22 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 23. — Millet Meclisi metninin 23 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

Başkanların seçilmesi :

Madde 26. — Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanı, Başkan yardımcısı ve bölüm başkanları üye tamsayısının salt çoğunluğu ile kendi üyeleri arasından, Yüksek Hâkimler Kurulunca seçilir

Başkanın görev ve yetkileri :

Madde 27. — Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanının görev ve yetkileri şunlardır :

1. Genel Kurula Başkanlık etmek,
2. Genel Kurul ve bölümlerin kararlarını yerine getirmek,
3. Genel Kurulun kural niteliğini taşıyan kararları, plânları ve bu kanun gereğince yapılacak yönetmelikleri ile bölümlerin kararları arasında uyumsuzluk görür veya bölümlerden birinin kararını Anayasanın ve diğer kanunların hükümlerine aykırı bulursa işi genel kurula götürmek,
4. Kurulun bütün yönetim işlerini yürütmek,
5. İhtiyacın yedeklerle giderilemeyeceği hallerde bölümlerin üye eksikliğini geçici olarak asıl üyelerle tamamlamak,

6. Müfettişler Kurulu Başkanlığının Genel Kurul ve bölümlerle ilişkilerini düzenlemek,

7. Bu kanunla verilen diğer görevleri yapmak ve yetkileri kullanmak.

Başkan yardımcısı, bu görevlerin yapılmasında Başkana yardım ve bulunmadığı zaman ona vekillik eder. Başkan yardımcısının da engeli halinde, bölüm başkanlarından en yaşlısı başkanlık görevlerini yerine getirir.

Bölümler :

Madde 28. — Yüksek Hâkimler Kurulu üç bölüme ayrılır; bölümler bir başkan ile Yüksek Hâkimler Kurulunca üye tamsayısının salt çoğunluğu ile seçilen ikişer üyeden meydana gelir.

Bölüm başkanının engeli halinde kendisine o bölümün en yaşlı asıl üyesi vekillik eder.

Birinci bölümün görevleri :

Madde 29. — Birinci bölümün görevleri şunlardır :

1. Hâkimlik mesleğine kabul etmek,
2. Hâkimlik mesleğine atamak,
3. Nakletmek,
4. Her türlü yükseltme ve birinci sınıfa ayırma işlerini yapmak,
5. Kadro dağıtmak,
6. Geçici yetki vermek,
7. İzin ve nöbete ait işleri düzenlemek,
8. Emeklilik işlerini yapmak,
9. Meslekten ayrılma işleri hakkında karar ve başka mesleğe geçme isteği üzerine muvafakat vermek,
10. Yukardaki bentlerde yazılı işlemlere ilişkin diğer kararları vermek,
11. Bir mahkemenin veya bir kadronun kaldırılması veya bir mahkemenin yargı çevresinin değiştirilmesi hususlarının uygun olup olmadığına karar vermek,
12. Genel Kurul tarafından verilecek işleri görmek.

İkinci bölümün görevleri :

Madde 30. — İkinci bölümün görevleri şunlardır :

1. Hâkimler hakkındaki şikâyet ve ihbarları incelemek,

(Anayasa ve Adalet Komisyonunun kabul ettiği metin)

Madde 26. — Millet Meclisi metninin 26 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 27. — Millet Meclisi metninin 27 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 28. — Millet Meclisi metninin 28 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 29. — Millet Meclisi metninin 29 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

İkinci bölümün görevleri :

Madde 30. — İkinci bölümün görevleri şunlardır :

1. Hâkimler hakkındaki şikâyet ve ihbarları incelemek,

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

2. Hâkimlerin görevlerinden dolayı veya görevleri sırasında işledikleri suçları ve sıfat ve görevleri icaplarına uymıyan hal ve eylemleri hakkında soruşturma yapılmasına karar vermek,
3. Hâkimler hakkında inceleme ve soruşturma yapmak üzere müfettiş hâkim görevlendirilmesini istemek, müfettiş hâkim görevlendirilmesine lüzum görülmiyen hallerde ihbar ve şikâyetlerin incelenmesini sağlamak maksadiyle üst dereceli bir hâkim görevlendirmek,
4. Yukardaki bentlerde yazılı işlemlere ilişkin diğer kararları vermek,
5. Genel Kurul tarafından verilecek diğer işleri görmek.

Üçüncü bölümün görevleri :

Madde 31. — Üçüncü bölümün görevleri şunlardır :

1. İşten el çektirmek,
2. Hâkimler hakkında kovuşturma izni vermek,
3. Disiplin cezası vermek,
4. Bir hâkimin meslekten çıkarılmasına veya meslekte kalmasının caiz olmadığına karar vermek,
5. Yukardaki bentlerde yazılı işlemlere ilişkin diğer kararları vermek,
6. Genel Kurul tarafından verilecek diğer işleri görmek.

Genel Kurul ve genel görevleri :

Madde 32. — Genel Kurul; Başkan, Başkan yardımcısı, bölüm başkanları ve bölümlerin asıl üyelerinin katılması ile 11 üyeden meydana gelir.

Kurulun genel görevleri şunlardır :

1. Bölümlerin kararlarına karşı kanuna dayanılarak yapılan itirazları inceleyip karara bağlamak,
2. Başkanlıkla bölümler arasında veya bölümlerin kendi aralarında çıkacak uyuşmazlıkları çözmek,
3. Yüksek Hâkimler Kuruluna ilişkin yönetmelikleri yapmak ve gerektiğinde bunları değiştirmek,
4. Hâkimlerin atanması, bunlara yetki ve izin verilmesi gibi konuları mesleğin icaplarına uygun ve ilgililerin haklarını koruyacak şekilde plânlara bağlamak,
5. Mesleğe kabul etmek, birinci sınıf hâkimliğe ayırmak, yükseltmek ve bununla ilgili düşünce bildirmek, hâkimleri denetlemek gibi Yüksek Hâkimler Kurulunun görevlerine giren işlerde veya bu işler dolayısıyla hâkimlerin şahıslarını ilgilendiren konulardaki kanunların uygulanmasına yardımcı, kural niteliğinde kararlar vermek,
6. Yüksek Hâkimler Kurulunun görevine giren ve fakat bölümlerin görevleri arasında gösterilmeyen bir iş hakkında hangi bölümün karar vereceğini veya Genel Kurul tarafından karar verilmek üzere hazırlık işlerini tamamlayacağını tayin etmek,
7. Bölümlerden birine gelen işler mutlak çalışmalar ile karşılanamayacak kadar olursa, bu işlerden bir kısmını diğer bir bölüme vermek,
8. Bu kanunda verilen diğer görevleri yapmak.

Genel Kurulun özel görevleri :

Madde 33. — Genel Kurulun özel görevleri, aşağıda yazılı konularda bölümlerin verdikleri kararları, dayanakları ve gerekçeleri ile birlikte inceleyerek onamak yahut kısmen veya tamamen değiştirerek yeni bir karar vermek veya belli yönlerden işlemin tamamlanması veya incelemenin genişletilmesi için ilgili bölüme geri çevirmek :

1. Hâkimlik mesleğine kabul etmek,

(Anayasa ve Adalat Komisyonunun kabul ettiği metin)

2. Hâkimlerin görevlerinden dolayı veya görevleri sırasında işledikleri suçları ve sıfat ve görevleri icaplarına uymayan hal ve eylemleri hakkında soruşturma yapılmasına karar vermek,
3. Hâkimler hakkında inceleme ve soruşturma yapmak üzere müfettiş hâkim görevlendirilmesini istemek,
4. Yukardaki bentlerde yazılı işlemlere ilişkin diğer kararları vermek,
5. Genel Kurul tarafından verilecek diğer işleri görmek,

Madde 31. — Millet Meclisi metninin 31 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 32. — Millet Meclisi metninin 32 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 33. — Millet Meclisi metninin 33 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

2. Hâkimlik mesleğine atamak,
3. Nakletmek,
4. Birinci sınıf hâkimliğe ayırmak,
5. Bir hâkimin meslekten çıkarılmasına veya meslekte kalmasının caiz olmadığına karar vermek,
6. Adalet Bakanının veya ilgili hâkimin bir defa daha incelenmesini talebettiği disiplin cezalarını inceleyip karar vermek,
7. Bir mahkeme veya bir kadroyu kaldırmak veya bir mahkemenin yargı çevresini değiştirmek,
8. Hâkimler hakkında kovuşturma izni vermek.

İşlerin yönetimi ve gizliliği :

Madde 35. — Genel Kurulun işlerini Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanı, bölümlerin işlerini kendi başkanları yönetir. Bölümlerin vereceği kararlara karşı hazırlık olmak üzere üyeler arasında iş bölümü yapılır.

Gerek Başkanlıkta, gerek bölümlerde hazırlık çalışmalarına yardımcı olarak yeter sayıda tetkik hâkimi ve başkanlık emrinde bir genel sekreter ile bir kalem, bölümlerin her biri emrinde de birer kalem bulunur. Kalemlerde yeteri kadar memur ve hizmetli çalışır.

Genel Kurulda ve bölümlerde yapılan işlemler ve bunlarla ilgili görüşmeler ve yazılar gizlidir.

Kurul adına beyanda bulunmak yetkisi, Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanı ile onun uygun göreceği bölüm başkanlarından birine veya genel sekretere aittir.

Evrak örneklerinin verilmesi, ilgisine göre Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanının veya bölüm başkanlarının iznine bağlıdır.

Yargıtay üyeliğine seçme usulü :

Madde 38. — Yargıtay üyeliği açıldığında yeni üye birinci sınıfa ayrılmış hâkim ve Cumhuriyet Savcıları ile bu mesleklerden sayılanlar arasında Yüksek Hâkimler Genel Kurulunca aşağıdaki maddeler hükümlerine göre seçilir.

Bir veya birbirini izliyen seçimlerde hâkimlik mesleğinden seçilecek her üç üyeye karşı bir üyenin de savcılarla bu mesleklerden sayılanlar arasından seçilmesi zorunludur.

Komisyon kurulması :

Madde 39. — Yargıtay üyeliği seçiminin hazırlık işlemlerini yürütmek üzere 5 kişilik bir komisyon kurulur.

Komisyonla bölüm başkanlarından biri başkanlık eder. Ayrıca her bölümden birer asıl üye ile kurulun bir yedek üyesi de komisyona katılır. Gerektiğinde kurulun üye noksanını tamamlamak üzere her bölümden birer de yedek üye tesbit edilir.

Başkan ve asıl üyelerle yedek üyeler Genel Kurulda ad çekilerek belli edilir.

Başkanın engeli halinde asıl üyelerden en yaşlısı komisyona başkanlık eder. Asıl üyelerin engeli halinde noksan, yedek üyelerden tamamlanır.

Adı çekilen başkan asıl ve yedek üyeler görev sürelerince komisyona katılırlar.

Liste düzenlenmesi :

Madde 40. — Yukardaki madde gereğince kurulan komisyon, Yüksek Hâkimler Kurulu ilgili bölümünden ve Adalet Bakanlığından birinci sınıfa ayrılmış olan hâkim, Cumhuriyet savcısı ve bu sınıflardan sayılanların, adını, soyadını, doğum tarihini, görevini ve görev yerini gösteren

(Anayasa ve Adalet Komisyonunun kabul ettiği metin)

Madde 35. — Millet Meclisi metninin 35 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 38. — Millet Meclisi metninin 38 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 39. — Millet Meclisi metninin 39 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 40. — Millet Meclisi metninin 40 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

listeleri talebeder. Bunları soyadı alfabe sırasına göre düzenliyerek seçim gününden en az bir hafta önce kurul asıl ve yedek üyelerine dağıtır.

Bu listelerde yazılı bulunanların sicil ve gizli sicilleri de, kurul asıl ve yedek üyelerinin inceleme üzere talebetmelerinde kendilerine verilecek şekilde komisyon nezdinde hazır bulundurulur.

Oylama usulü :

Madde 41. — Yargıtay üyesi; 40 ncı maddeye göre düzenlenen listede adları yazılı olanlar arasından Genel Kurulca üye tam sayısının salt çoğunluğu ve gizli oyla seçilir.

Oylarda eşitlik halinde ad çekme yoluna gidilir.

Birden ziyade üye seçilmesi gereken hallerde her üye seçimi için ayrı oylama yapılır.

Müfettiş Hâkimler Kurulu ve müfettiş hâkimler :

Madde 42. — Hâkimlerin denetimi, haklarında inceleme ve soruşturma yapılması Yüksek Hâkimler Kuruluna bağlı müfettiş hâkimler eliyle yapılır.

Bu maksatla Yüksek Hâkimler Kurulu nezdinde Müfettiş Hâkimler Kurulu bulunur. Müfettiş Hâkimler Kurulu sürekli olarak atanmış ve Müfettiş Hâkimler Kurulu Başkanı ile yeteri kadar müfettiş hâkim ve yeteri kadar memur ve hizmetlisi bulunan bir kalemden meydana gelir.

Müfettiş hâkimliğe atanacakların hâkimlik ve savcılık mesleğinin 6 ncı derecesini iktisabetmiş olmaları şarttır.

Müfettiş Hâkimler Kurulu Başkanı ile müfettiş hâkimler, hâkim ve Cumhuriyet savcıları ile bu meslekten sayılanlar arasından birinci bölümün teklifi üzerine Yüksek Hâkimler Kurulunca atanır.

Savcılarının veya bu mesleklerden sayılanların müfettiş hâkimliğe atanmasında kendilerinin istekleri, Adalet Bakanının muvafakatinin alınması; Müfettiş Hâkimler Kurulu Başkanının birinci dereceden kadro ve maaşa müstehak bulunan hâkim ve savcılarla bu meslekten sayılanlardan atanması zorunludur.

Müfettiş hâkimliğe atananların bu hizmetlerde geçirecekleri süreler hâkimlik mesleğinde geçmiş sayılır; ve her türlü özlük işleri dâhil olmak üzere haklarında Hâkimler Kanununun uygulanmasına devam olunur.

Müfettiş hâkimliğe atananlar hâkimlik, savcılık veya bu meslekten sayılan görevlerde iktisabettikleri kadro ve maaşları ile kurul nezdinde göreve başlarlar ve Hâkimler Kanunu hükümleri dairesinde kadro iktisabına ve yükselmeye devam ederler. Bunların hâkimlik veya savcılık mesleğine atanmalarında iktisabettikleri hakları saklıdır.

Müfettiş hâkimler bu görevleri süresince Harcırah Kanununun müfettişlere uygulanan hükümleri dairesinde yolluk ve gündelik alırlar.

Müfettiş hâkimlerin 43 ncü madde gereğince inceleme ve soruşturma işlerinde görevlendirilmeleri, ikinci bölümün teklifi üzerine Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanınca, Müfettiş Hâkimler Kurulu Başkanından istenir. Denetim görevini vermek ve düzenlemek yetkisi Yüksek Hâkimler Genel Kurulunun onayı alınmak şartıyla, Müfettiş Hâkimler Kurulu Başkanına aittir.

Denetim, inceleme ve soruşturma :

Madde 43. — Hâkimlerin, hâkim yardımcılarının görevleri ile ilgili konuları kanun, tüzük, yönetmelik, idari konulara ait tamim ve tavsiyelere uygun olarak ifa edip etmediklerini kontrol, bunların görevlerinden dolayı veya görevleri sırasında işledikleri suçları, sıfat ve görevleri icaplarına uymayan hal veya eylemlerini tesbit ve gerektiğinde inceleme ve soruşturma yapmak görevi müfettiş hâkimlere aittir.

(Anayasa ve Adalet Komisyonunun kabul ettiği metin)

Madde 41. — Millet Meclisi metninin 41 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 42. — Millet Meclisi metninin 42 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Denetim, inceleme ve soruşturma :

Madde 43. — Hâkimlerin, hâkim yardımcılarının görevleri ile ilgili konuları kanun, tüzük,

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

İkinci bölümce müfettiş hâkim görevlendirilmesine lüzum görülmeyen hallerde ihbar ve şikâyetlerin incelenmesini sağlamak maksadiyle en yakın kaza çevresindeki üst dereceli bir hâkimin görevlendirilmesi de caizdir.

Genel denetimin muayyen süreli plânlar dairesinde bütün kaza çevrelerinde uygulanmasının esasları, Müfettiş Hâkimler Kurulu Başkanlığınca hazırlanarak Genel Kurulun tasvibine sunulur. Yüksek Hâkimler Genel Kurulu bu plânda gerekli gördüğü değişiklikleri yapmaya yetkilidir.

Genel denetim sırasında veya inceleme ve soruşturma esnasında hâkim ve hâkim yardımcıları hakkında inceleme veya soruşturma yapılmasını gerektiren yeni bir konunun ortaya çıkması halinde keyfiyet Yüksek Hâkimler Kuruluna bildirilir.

Hâkimlerin denetimi sırasında o yer adalet daireleri ile ilgilileri hakkında inceleme ve soruşturma yapılmasını gerektiren konulara rastlanması halinde keyfiyet Yüksek Hâkimler Kurulu aracılığı ile Adalet Bakanlığına bildirilir.

Müfettiş hâkimlerin görevlerini nasıl ifa edeceklerini, denetimin, inceleme ve soruşturmanın esasları, nasıl yapılacağı Yüksek Hâkimler Genel Kurulunun uygun göreceği Müfettiş Hâkimler Kurulunca hazırlanacak bir yönetmelikle tesbit olunur.

Denetim, inceleme ve soruşturma sonunda müfettiş hâkimlerin tanzim edecekleri raporlar Müfettiş Hâkimler Kurulu Başkanlığınca ikinci bölüme ve ilgililer hakkında tanzim edilecek hal kâğıtları ise, gizli sicillerine konulmak üzere birinci bölüme gönderilir.

İkinci bölüm müfettiş hâkimler tarafından tanzim olunan denetim veya inceleme sonucunu gösteren raporlar üzerine ilgili hâkim veya hâkim yardımcısı hakkında soruşturma yapılmasına lüzum olup olmadığını takdir eder.

Hâkim ve hâkim yardımcıları hakkında yapılacak ihbar veya şikâyet soruşturmayı gerektiren belli bir sebebi ihtiva etmez, veya gerçek kimlik veya doğru adres gösterilerek yapılmazsa soruşturmaya yer olmadığına karar verilir.

Ağır cezayı gerektiren suçüstü hallerinde hazırlık soruşturması ve ilk soruşturma genel hükümlere göre yapılır. Bu halde durum yetkili merci tarafından hemen ve doğrudan doğruya Yüksek Hâkimler Kuruluna bildirilir.

Müfettiş hâkimlerin yetkileri :

Madde 45. — Müfettiş hâkimler lüzum gördükleri kimseleri (lüzumunda) istinabe yolu ile de (andla dinler), gerekirse arama yapar, sübut delillerini, gereken bilgileri bütün daire ve müesseselerden doğrudan doğruya toplar. Bu görevhilerce yukarıda yazılı yetkilerine dayanılarak yapılacak bütün işlemlerde, Devlet organları ve müesseseleri ile diğer gerçek ve tüzel kişiler yöneltilen sorulara hemen karşılık vermek ve istekleri derhal yerine getirmek zorundadırlar.

Soruşturmanın sonucu :

Madde 46. — Görevli müfettiş hâkimin yaptığı soruşturma sonunda düzenlediği evrak müfettiş hâkimin düşüncesiyle birlikte Yüksek Hâkimler Kurulunun ikinci bölümünce incelenir.

Bölüm sonuca varabilmek yönünden soruşturma evrakını eksik bulur veya soruşturmanın gerektirdiği tesbit ve incelemede noksan kalan konular bulursa, soruşturmanın genişletilmesini veya tamamlanmasını ilgili müfettiş hâkimden ister. Zorunluk halinde genişletilme veya tamamlama işlemi başka bir müfettiş hâkim tarafından da yapılabilir.

Bu suretle tamamlanan soruşturma evrakını inceleyen bölüm delil durumu ve yükletilen eylemin niteliğine göre ceza veya disiplin yönünden bir işlem yapılması gerektiği kanaatine varırsa dosyanın görevli üçüncü bölüme gönderilmesine, aksi halde dosyanın işlemiden kaldırılmasına karar verir.

(Anayasa ve Adalet Komisyonunun kabul ettiği metin)

yönetmelik, idarî konulara ait tamim ve tavsiyelere uygun olarak ifa edip etmediklerini kontrol, bunların görevlerinden dolayı veya görevleri sırasında işledikleri suçları, sıfat ve görevleri icaplarına uymayan hal veya eylemlerini tespit ve gerektiğinde inceleme ve soruşturma yapmak görevi müfettiş hâkimlere aittir.

Genel denetimin muayyen süreli plânlar dairesinde bütün kaza çevrelerinde uygulanmasının esasları, Müfettiş Hâkimler Kurulu Başkanlığınca hazırlanacak Genel Kurulun tasvibine sunulur. Yüksek Hâkimler Genel Kurulu bu plânda gerekli gördüğü değişiklikleri yapmaya yetkilidir.

Genel denetim sırasında veya inceleme ve soruşturma esnasında hâkim ve hâkim yardımcıları hakkında inceleme veya soruşturma yapılmasını gerektiren yeni bir konunun ortaya çıkması halinde keyfiyet Yüksek Hâkimler Kuruluna bildirilir.

Hâkimlerin denetimi sırasında o yer adalet daireleri ile ilgilileri hakkında inceleme ve soruşturma yapılmasını gerektiren konulara rastlanması halinde keyfiyet Yüksek Hâkimler Kurulu aracılığı ile Adalet Bakanlığına bildirilir.

Müfettiş hâkimlerin görevlerini nasıl ifa edeceklerini, denetimin, inceleme ve soruşturmanın esasları, nasıl yapılacağı Yüksek Hâkimler Genel Kurulunun uygun göreceği Müfettiş Hâkimler Kurulunca hazırlanacak bir yönetmelikle tespit olunur.

Denetim, inceleme ve soruşturma sonunda müfettiş hâkimlerin tanzim edecekleri raporlar Müfettiş Hâkimler Kurulu Başkanlığınca ikinci bölüme ve ilgililer hakkında tanzim edilecek hal kâğıtları ise, gizli sicillerine konulmak üzere birinci bölüme gönderilir.

İkinci bölüm müfettiş hâkimler tarafından tanzim olunan denetim veya inceleme sonucunu gösteren raporlar üzerine ilgili hâkim veya hâkim yardımcısı hakkında soruşturma yapılmasına lüzum olup olmadığını takdir eder.

Hâkim ve hâkim yardımcıları hakkında yapılacak ihbar veya şikâyet soruşturmayı gerektiren belli bir sebebi ihtiva etmez, veya gerçek kimlik veya doğru adres gösterilerek yapılmazsa soruşturmaya yer olmadığına karar verilir.

Ağır cezayı gerektiren suçüstü hallerinde hazırlık soruşturması ve ilk soruşturma genel hükümlere göre yapılır. Bu halde durum yetkili merci tarafından hemen ve doğrudan doğruya Yüksek Hâkimler Kuruluna bildirilir.

Müfettiş hâkimlerin yetkileri :

Madde 45. — Müfettiş hâkimler lüzum gördükleri kimseleri (lüzumunda istinabe yolu ile de) andla dinler, gerekirse arama yapar, sübut delillerini, gereken bilgileri bütün daire ve müesseselerden doğrudan doğruya toplar. Bu görevlilerce yukarda yazılı yetkilerine dayanılarak yapılacak bütün işlemlerde, Devlet organları ve müesseseleri ile diğer gerçek ve tüzel kişiler yöneltilen sorulara hemen karşılık vermek ve istekleri derhal yerine getirmek zorundadırlar.

Soruşturmanın sonucu :

Madde 46. — Görevli müfettiş hâkimin yaptığı soruşturma sonunda düzenlediği evrak müfettiş hâkimin düşüncesiyle birlikte Yüksek Hâkimler Kurulunun ikinci bölümünce incelenir.

Bölüm sonuca varabilmek yönünden soruşturma evrakını eksik bulur veya soruşturmanın gerektirdiği tespit ve incelemede noksan kalan konular bulursa, soruşturmanın genişletilmesini veya tamamlanmasını ilgili müfettiş hâkimden ister. Zorunluluk halinde genişletilme veya tamamlama işlemi başka bir müfettiş hâkim tarafından da yapılabilir.

Bu suretle tamamlanan soruşturma evrakını inceleyen bölüm delil durumu ve yükletilen eylemin niteliğine göre ceza veya disiplin yönünden bir işlem yapılması gerektiği kanaatine varırsa dosyanın görevli üçüncü bölüme gönderilmesine, aksi halde dosyanın işlemiden kaldırılmasına karar verir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

Suç teşkil eden bir eylemden dolayı yapılacak ceza kovuşturması, sonuç alınıncaya kadar, disiplin cezası uygulanmasına engel teşkil etmeyeceği gibi, ceza kovuşturmasının sonucunun beklenmesinin kararlaştırılmış olması halinde de, sonuç, disiplin cezası uygulanmasında bölümün takdir hakkını kullanmasına etki etmez.

İtiraz :

Madde 50. — 1. Disiplin cezalarına karşı Genel Kurula itiraz edilebilir, süresi içinde itiraz edilmeyen bölüm kararları kesindir.

2. İkinci bölümce 46 ncı madde gereğince evrakın işlemden kaldırılmasına dair verilen kararlara muttali olan Adalet Bakanı ile Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanı, gerekli görürse, bu kararlara karşı bir ay içinde Genel Kurula itiraz edebilirler.

3. İtirazın dilekçe ile ileri sürülmesi ve dilekçede itirazın dayandığı bütün maddi ve hukuki sebeplerin gayet açık ve eksiksiz olarak ayrı ayrı gösterilmesi ve itiraz edenin elinde bulunan belgelerin asıl veya tasdikli örneklerinin dilekçeye eklenmesi ve elinde bulunmayanların nerede olduklarının açık ve kesin şekilde dilekçede belirtilmesi şarttır.

4. Genel Kurula vâkı itirazın reddi suretiyle kesinleşen disiplin ve meslekten çıkarma cezasına ilişkin kararların bir defa daha incelenmesi, tebliğinden itibaren bir ay içinde Adalet Bakanını veya ilgili hâkim tarafından Genel Kuruldan istenebilir.

5. Kurul, açıklama istemek ve eksikleri tamamlamak zorunda değildir.

İtiraz evrak üzerinde incelenir.

Duruşma :

Madde 51. — Yüksek Hâkimler Kurulunun ilgili bölümünden verilen; bir hâkimin meslekten çıkarılması veya meslekte kalmasının caiz olmadığı hakkındaki kararın 33 ncü madde gereğince Genel Kurul tarafından incelenmesinden önce, bölüm kararı, Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanlığı tarafından ilgili hâkime tebliğ olunur.

Hâkim tebliğ tarihinden itibaren 15 gün içinde bölüm kararına karşı savunmasını bir dilekçe ile yapar, yukarıki maddenin 3 ve 5 nci fıkraları hükümleri bu halde de uygulanır.

Hâkim savunmasına ilişkin dilekçesinde talebettiği veya Genel Kurul tarafından lüzum görüldüğü takdirde inceleme, duruşma icrası suretiyle yapılır. Duruşmada raportörlük görevini, disiplin işlemine karar veren bölümün başkanı veya uygun göreceği o bölüm üyelerinden biri yapar.

Savunma vekâletnameyi haiz bir avukat marifeti ile de yaptırılabilir. İlgili hâkim veya vekili duruşmadan önce soruşturma dosyasını tetkik edebilirler.

Duruşmaya raportörün izahatı ile başlanır. Raportörün duruşmadan önce raporunu tanzim ve imza ederek dosyaya koymuş olması şarttır. Bundan sonra ilgili veya vekili savunmalarını yaparlar. Son söz hâkimindir.

Tebliğata rağmen ilgili hâkim veya vekili her ne sebeple olursa olsun duruşmaya gelmezse, inceleme evrak üzerinde yapılabilir.

İşten el çektirme :

Madde 53. — Yüksek Hâkimler Kurulu tarafından, hakkında soruşturma yapılmasına karar verilen hâkim veya hâkim yardımcısının görevinde devamını soruşturmanın selâmetine yahut yargı erkinin nüfuz ve itibarına zarar vereceğine kanaat getirilirse, geçici bir tedbir olarak işten el çektirilir, veya; soruşturmanın sonuçlanmasına kadar, geçici yetki ile bir başka kaza çevresinde görevlendirilmesine karar verilebilir.

(Anayasa ve Adalet Komisyonunun kabul ettiği metin)

Suç teşkil eden bir eylemden dolayı yapılacak ceza kovuşturması sonuç alınıncaya kadar, disiplin cezası uygulanmasına engel teşkil etmeyeceği gibi, ceza kovuşturmasının sonucunun beklenmesinin kararlaştırılmış olması halinde de, sonuç, disiplin cezası uygulanmasında bölümün takdir hakkını kullanmasına etki etmez.

Madde 50. — Millet Meclisi Metninin 50 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Duruşma :

Madde 51. — Yüksek Hâkimler Kurulunun ilgili bölümünden verilen; bir hâkimin meslekten çıkarılması veya meslekte kalmasının caiz olmadığı hakkındaki kararın 33 ncü madde gereğince Genel Kurul tarafından incelenmesinden önce, bölüm kararı, Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanlığı tarafından ilgili hâkime tebliğ olunur.

Hâkim tebliğ tarihinden itibaren 15 gün içinde bölüm kararına karşı savunmasını bir dilekçe ile yapar, yukarıki maddenin 3 ve 5 nci fıkraları hükümleri bu halde de uygulanır.

Hâkim savunmasına ilişkin dilekçesinde talebettiği veya Genel Kurul tarafından lüzum görüldüğü takdirde inceleme, duruşma icrası suretiyle yapılır. Duruşmada Raportörlük görevini, disiplin işlemine karar veren bölümün başkanı veya uygun göreceği o bölüm üyelerinden biri yapar.

Savunma vekâletnameyi haiz bir avukat ile de yaptırılabilir. ilgili hâkim veya vekili duruşmadan önce soruşturma dosyasını tetkik edebilirler.

Duruşmaya raportörün izahatı ile başlanır. Raportörün duruşmadan önce raporunu tanzim ve imza ederek dosyaya koymuş olması şarttır. Bundan sonra ilgili veya vekili savunmalarını yaparlar. Son söz savunmanındır.

Tebliğata rağmen ilgili hâkim veya vekili her ne sebeple olursa olsun duruşmaya gelmezse, inceleme evrakı üzerinde yapılabilir.

Madde 53. — Millet Meclisi metninin 53 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

Yüksek Hâkimler Kurulu görevlilerine uygulanacak hükümler :

Madde 55. — Yüksek Hâkimler Kurulunun Başkan, üye ve yedek üyeleri Yargıtay hâkimlerine ilişkin hükümlere, genel sekreter ve tetkik hâkimleri ile müfettiş hâkimleri ise diğer hâkimler hakkındaki hükümlere tâbidirler.

Genel Sekreter ve tetkik hâkimlerinin atanması ve bunlarla müfettiş hâkimler hakkında düzenlenecek yükselme raporları :

Madde 58. — Genel sekreter ve tetkik hâkimleri, Yüksek Hâkimler Genel Kurulu tarafından hâkimlik ve savcılık mesleklerinde bulunmalar arasında Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanının teklifi üzerine müktesep hakları olan kadro ve maaşları ile atanırlar.

Şu kadarki, genel sekreterliğe atanabilmek için en az (3), tetkik hâkimliğine atanabilmek için en az (6) ncı derecelerin iktisabedilmiş olması şarttır.

Tetkik hâkimlerinin görev yerlerini Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanı belli eder.

Genel Sekreter ve tetkik hâkimlerinin hâkimlik veya savcılık mesleklerinde bir göreve atanmaları halinde, Yüksek Hâkimler Kurulundaki görevlerinde kazanmış oldukları haklar göz önünde tutulur.

Bunların yükselmelerinde, kurulda en az 6 ay çalışmış olmaları kaydı ile Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanının veya bulunmadığı takdirde bu görevi fiilen ifa eden vekilinin yükselme devresinde düzenliyeceği rapor göz önünde tutulur.

Müfettiş hâkimlerin yükselme devresinde düzenlenecek raporlarını Müfettiş Hâkimler Kurulu Başkanı tanzim eder.

Yönetim Kurulu :

Madde 59. — Yüksek Hâkimler Kurulu memur ve hizmetlilerinin özlük işlerini yürütmek üzere başkan yardımcısının başkanlığında yedek üyeler arasında ad çekme ile ayrılacak bir yedek üye ve genel sekreterin katılması ile bir yönetim kurulu kurulur. Bu kurulun vereceği disiplin cezalarına karşı tebliğ tarihinden itibaren 7 gün içinde Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanının başkanlığında bölüm başkanları ile asıl üyeler arasında ad çekme ile ayrılacak bir üyeden teşekkül edecek üst kurula itiraz edilebilir.

Bu kurullar üye tamsayılarının salt çoğunluğu ile karar verirler.

Ad çekmeler genel kurul önünde yapılır ve bir tutanakla tesbit edilir. Adı çekilen üye görev süresince kurula katılır.

Başkan yardımcısının engeli veya kurul başkanına vekâlet etmesi hallerinde, yönetim kurulu başkanlığını bölüm başkanlarından en yaşlısı yapar. Bu takdirde üst kurula o bölümün en yaşlı üyesi katılır.

Yedek üyelerden seçilen ve yönetim kuruluna katılacak olan üye ile asıl üyelerden seçilen ve üst kurula katılacak olan üyenin engelleri halinde yönetim kurulu için bir yedek üye, üst kurul için bir asıl üye kurul başkanı tarafından geçici olarak görevlendirilir.

Genel sekreterin engeli halinde yönetim kurulunun noksanı kurul başkanı tarafından geçici olarak görevlendirilecek bir tetkik hâkimi ile tamamlanır.

Kurul mensuplarının aylıkları :

Madde 61. — Bu kanun gereğince Yüksek Hâkimler Kuruluna seçilen asıl ve yedek üyelerin kendi kadroları ile ilgileri kesilmez, eski aylıkları ile sair ödeneklerinin bu kadrolardan yapılmasına devam olunur.

(Anayasa ve Adalet Komisyonunun kabul ettiği metin)

Madde 55. — Millet Meclisi metninin 55 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 58. — Millet Meclisi metninin 58 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 59. — Millet Meclisi metninin 59 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 61. — Millet Meclisi metninin 61 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

Kendi kadro ve maaşları ile atanmış bulunan müfettiş hâkimlerin, genel sekreterin ve tetkik hâkimlerinin aylıkları ve sair ödemeleri ise merkeze alınan bu kadrolarından yapılır.

Bunlardan sırası gelenlere Hâkimler Kanunu hükümlerine göre kadro tahsis edilir ve aylık yükseltme işlemleri yapılır.

Genel Kurula başvurma :

Madde 64. — Yüksek Hâkimler Kurulu bölümlerinden verilen itirazı kabul kararlara karşı 63 nci maddenin 1 ve 3 nci bentlerinde yazılı ilgililerin, kararın kendilerine tebliğinden itibaren bir ay içinde genel kurula itiraz hakları vardır.

Adalet Bakanı ayrıca 2 nci maddenin 2 numaralı bendinde yazılı konularda, ilgili bölümlerden teklif aleyhine verilecek kararlara karşı kararın kendisine tebliğinden itibaren bir ay içinde genel kurula itiraz edebilir.

Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanı yukardaki fıkralar gereğince yapılan başvurma üzerine itiraz edilen karara katılmış olmayan üyelerden birini raportör seçer ve itirazı genel kurul gündemine alır.

Genel kurulun itiraz üzerine veya doğrudan doğruya verdiği kararlar kesindir. Hiçbir sebep ve şekilde bu kararların yeniden incelenmesi genel kuruldan istenemez. Bu yoldaki dilekçeler genel kurula bildirilmeden başkan tarafından reddolunur.

İşe bakmaktan yasaklık, çekilme ve ret:

Madde 65. — Yüksek Hâkimler Kurulu Başkan ve Başkan Yardımcısı ile bölüm başkanları asıl ve yedek üyeleri, tetkik hâkimleri, soruşturma için görevlendirilen müfettiş hâkimler aşağıdaki hallerde karara katılmaktan inceleme ve soruşturma yapmaktan ve her hangi bir şekilde işe bakmaktan yasaklıdırlar.

1. İş kendisi ile ilgili ise,
2. İlgilinin, evlilik bağı kalmasa bile karı veya kocası, nesepten veya sebepten usul veya furuu veya onunla evlât edinme bağı veyahut ilgili ile aralarında üçüncü dereceye kadar (Bu derece dâhil) nesepten veya kendisi ile hısımlık meydana getiren evlilik sona ermiş olsa dahi ikinci dereceye kadar (bu derece dâhil) sebepten civar hısımlığı olursa,
3. İlgilinin vekillliğini, vasiliğini veya kayyımlığını yapmış veya aynı işte tanık olarak dinlenmiş, bilirkişilik, hâkimlik veya Cumhuriyet Savcılığı yapmış veyahut daha önce işin incelenmesi veya soruşturulması ile görevlendirilmiş ise,
4. İlgili ile aralarında bakılan işe esas olan olaydan önce açılmış bir dâva varsa,

Birinci fıkrada yazılı kimseler, ilgili ile aralarındaki bir düşmanlık ve genel olarak tarafsızlıklarından şüpheyi gerektiren önemli bir sebep bulunması halinde, işi görmekten kendiliklerinden çekilebilecekleri gibi, ilgili tarafından reddolunabilirler. Reddin inceleme başlamadan veya ret sebebi daha sonra meydana gelmiş işe öğrenilmesinden başlayarak 15 gün içinde ve her halde karar verilmeden önce yapılması lazımdır. Ret isteği, reddi istenilen kurul başkanı, başkan yardımcısı için genel kurul; bölüm başkanları, üyeler ve tetkik hâkimleri için bağlı bulunduğu bölümlerce kendileri katılmaksızın; müfettiş hâkimler için de ikinci bölümce karara bağlanır.

Genel kurul veya bölümlerin toplanmasına engel olacak sayıda başkan ve üyenin reddine ilişkin istekler dinlenmez.

Ret isteği üzerine bölümlerin verdiği kararlara esasla birlikte 64 nci madde gereğince itiraz olunabilir.

(Anayasa ve Adalet Komisyonunun kabul ettiği metin)

Genel Kurula başvurma :

Madde 64. — Yüksek Hâkimler Kurulu bölümlerinden verilen itirazı kabil kararlara karşı 63 ncü maddenin 1 ve 3 ncü bentlerinde yazılı ilgililerin, kararın, kendilerine tebliğinden itibaren bir ay içinde genel kurula itiraz hakları vardır.

Adalet Bakanı ayrıca 2 nci maddenin 2 numaralı bendinde yazılı konularda, ilgili bölümlerden teklif aleyhine verilecek kararlara karşı kararın kendisine tebliğinden itibaren bir ay içinde genel kurula itiraz edebilir.

Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanı yukardaki fıkralar gereğince yapılan başvurma üzerine itiraz edilen karara katılmış olmayan üyelere birini raportör seçer ve itirazı genel kurul gündemine alır.

Genel Kurulun itiraz üzerine veya doğrudan doğruya verdiği kararlar kesindir. Hiçbir sebep ve şekilde bu kararların yeniden incelenmesi genel kuruldan istenemez. Bu yoldaki dilekçeler genel kurula bildirilmeden başkan tarafından reddolunur.

Madde 65. — Millet Meclisi metninin 65 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

Giderler :

Madde 67. — Yüksek Hâkimler Kurulu ve üyelerinin seçimleri ile ilgili her türlü giderler Adalet Bakanlığı Bütçesinden karşılanır.

Yüksek Savcılar Kurulu :

Madde 69. — Yüksek Savcılar Kurulu; Adalet Bakanının başkanlığında Cumhuriyet Başsavcısı, Yargıtay Ceza Daireleri Genel Kurulunca seçilen 3 asıl ve 2 yedek üye ile Adalet Bakanlığı Müsteşarı ve Özlük İşleri Genel Müdüründen kurulur.

Adalet Bakanı bulunmadığı zaman kurula Cumhuriyet Başsavcısı başkanlık eder. Cumhuriyet Başsavcısının da engeli halinde en yaşlı Yargıtay üyesi kurulun başkanlık görevini ifa eder.

Yedek üyeler kurulun Yargıtaya mensup üyelerinin yokluğunda toplantı yeter sayısını sağlanmasını teminen bunların yerine kurula katılırlar.

Bakanlık Müsteşarı ile Özlük İşleri Genel Müdürü bulunmadığı zaman kendilerine vekâlet etmekte olanlar kurula katılır.

Yargıtay Ceza Genel Kurulundan seçilen asıl ve yedek üyelerin kuruldaki görev süreleri 4 yıl; diğer üyelerin ise aslî görevleri süresince devam eder.

Yüksek Savcılar Kurulu Adalet Bakanlığı binasında toplanır ve Kurulun kalem işleri Adalet Bakanlığınca yürütülür.

Üyelerin seçilmesi :

Madde 70. — Yüksek Savcılar Kuruluna katılacak üç asıl ve iki yedek üye, Yargıtay Ceza Daireleri Genel Kurulunca kendi üyeleri arasından üye tamsayısının salt çoğunluğu ile ve gizli oyla seçilir.

Birinci fıkra gereğince seçilen asıl ve yedek üyelerden görev süresi bitecek olanlar 5 ay önce; bunun dışında her hangi bir sebeple açılan üyelikler açıldığı tarihten en geç bir hafta içinde Adalet Bakanı tarafından Yargıtay Birinci Başkanlığına bildirilir.

Yargıtay Birinci Başkanlığı seçim gününü tesbit eder ve Yargıtay Ceza Genel Kuruluna dâhil başkan ve üyelere duyurur.

Yargıtay Birinci Başkanlığı seçim işlemlerininidönemin sona ereceği tarihten 40 gün evvel bitecek şekilde düzenler.

Seçimlerde, Yüksek Savcılar Kuruluna seçilecek asıl ve yedek üyeler aynı oy pusulasında gösterilmek suretiyle oy kullanılır.

Seçimlerin yapılması, sevk ve idaresi, bu kanunda yazılı istisnalar dışında Yargıtay Genel Kurulunda yapılan diğer seçim işlemlerinde uygulanan usul dairesinde yapılır.

Seçimlerin sonucu ilgililere duyurulmakla beraber, Resmî Gazetede ilân olunur.

Yüksek Savcılar Kurulunun Yargıtay Ceza Genel Kurulundan seçilen asıl ve yedek üyelerinin bu görevlerinden istifaları, Yüksek Savcılar Kurulunun kabulüne bağlıdır. Genel Kurul istifayı kabul etmez ve ilgili direnirse, istifanın kabulü zorunludur.

İstifa eden kurul üyesinin ayrılması halinde, Genel Kurulun toplanmasının mümkün olmyacağı hallerde, istifa eden üyenin yerine gelecek üyenin göreve başlamasına kadar, eski üye kuruldaki görevine devam eder.

Kurul üyeliğinden istifa Yargıtay üyeliğinden istifayı tazammun etmez.

Yargıtay Birinci Başkanı, Yüksek Savcılar Kurulunda üyelik açıldığını haber alınca, ayrılan üyenin seçilmiş bulunduğu dönem için yapılan seçimlerde asıl ve yedek üyelikler için seçilmiş olanlardan sonra en çok oy alanlara sırası ile tebligat yaparak kurulda göreve başlamalarını sağ-

(Anayasa ve Adalet Komisyonunun kabul ettiği metin)

Madde 67. — Millet Meclisinin 67 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 69 .— Millet Meclisi metninin 69 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 70. — Millet Meclisi metninin 70 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

lar. Şu kadar ki asıl ve yedek üye seçilenlerden sonra en çok oy alanlar, salt çoğunluğu sağlamamışlarsa noksan üyelik için yeniden seçim yapılır.

Seçildiği 4 yıllık dönemi bitirmeden ayrılan kurul üyelerinin yerine gelenler veya seçilenler; ayrılan üyenin süresini tamamlar.

Seçim süresinin bitimine 6 ay veya daha az süre kalması halinde boşalan üyelikler, ancak Yüksek Savcılar Kurulunun karar vermesi halinde doldurulabilir.

Seçim işlemlerine ve seçim sonucuna itiraz :

Madde 71. — Yüksek Savcılar Kuruluna üye seçilmesi işlemlerine karşı, işlemin yapıldığı günden ve seçim sonucuna karşı da seçilenlerin adlarının Resmî Gazetede yayımlandığı tarihten itibaren 15 gün içinde Yargıtay Başkanlar Kuruluna itiraz olunabilir.

İtiraz edenin, elinde bulunması mümkün olan delilleri dilekçeye bağlaması şarttır. Kurul, ancak itiraz edenin elinde bulunması mümkün olmayan delillerden itiraz dilekçesinde yerleri gösterilmiş olanları toplar. Kurul itiraz edenden açıklama veya delil istemek zorunluluğunda değildir.

Yargıtay Başkanlar Kurulu itirazı 10 gün içinde kesin karara bağlar.

İtiraz seçim sonucunu değiştirecek nitelikte ise, kurul belli kimselerin seçimini veya bütün seçimi iptale yetkilidir.

Seçimine itiraz edilen Başkanlar Kuruluna dâhil bir kimse ise, itirazın incelenmesinde kurula katılamaz.

Yüksek Savcılar Kurulunun görevleri :

Madde 73. — Yüksek Savcılar Kurulu, Cumhuriyet savcıları, Cumhuriyet Başsavcı yardımcıları ve Cumhuriyet savcı yardımcılarının bütün özlük işleri, disiplin cezaları ve meslekten çıkarılmaları ile ilgili olarak hizmetin veya ilgililerin durumu icabı kurul tarafından verilmiş ilke kararları da göz önünde tutularak Adalet Bakanlığınca getirilecek konularda gerekli kararları verir.

Savcılık mesleğine kabul etmek, savcılık mesleğine atamak, nakil, geçici yetki vermek, her türlü yükselme ve birinci sınıfa ayırma işlemlerini yapmak, kadro dağıtmak, savcılık mesleğinde kalmanın caiz olmadığına karar vermek, savcı, Cumhuriyet başsavcı yardımcısı ve Cumhuriyet savcı yardımcıları hakkında disiplin cezası vermek, gerektiğinde işten el çektirmek dışında kalan özlük haklarına ait işler ve işlemler Adalet Bakanlığınca yerine getirilir. Ancak ilgililerin bu tasarruflara ait itiraz ve taleplerinde kesin karar vermek yetkisi Yüksek Savcılar Kuruluna aittir.

Adalet Bakanlığının yukardaki fıkra gereğince ifa edeceği hizmetler sebebiyle uygulanmak üzere tesbitini istiyeceği prensip kararları ile savcılık mesleği ile ilgili konularda mütalâa vermek yetkisi de Yüksek Savcılar Kuruluna aittir.

Yüksek Savcılar Kurulunun görevine giren konularda verdiği kararlar kesin olup, bu kararlar aleyhine başka bir mercie başvurulamaz.

Ancak, disiplin ve meslekten çıkarma cezaları ile ilgili kararların bir defa daha incelenmesini Adalet Bakanı kendisine bildirildiği ve hakkında karar verilen ilgili de kararın tebliğ tarihinden itibaren 30 gün içinde istiyebilir.

Toplantı ve karar yeter sayıları :

Madde 74. — Yüksek Savcılar Kurulu üye tam sayısının çoğunluğu ile toplanır ve toplantıya katılanların çoğunluğu ile karar verir. Ancak bu maddenin ikinci fıkrasında belirtilen konuların incelenip karara bağlanmasında Yüksek Savcılar Kurulu üye tam sayısının çoğunluğu ile topla-

(Anayasa ve Adalet Komisyonunun kabul ettiği metin)

Madde 71. — Millet Meclisi metninin 71 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 73. — Millet Meclisi metninin 73 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 74. — Millet Meclisi metninin 74 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

nır ve üye tam sayısının çoğunluğu ile karar verir. Oylarda eşitlik halinde Başkanın katıldığı tarafın oyu esas tutulur.

İlgililer 73 ncü maddenin son bendinde gösterilen kararların bir defa daha incelenmesini istedikleri takdirde, bu kararın kendilerine tebliğ tarihinden itibaren 30 gün içinde yazılı taleplerini Adalet Bakanlığı aracılığı ile gönderirler.

Kurulun bütün kararları Adalet Bakanlığınca yerine getirilir.

Uygulanacak hükümler :

Madde 75. — Yüksek Savcılar Kurulu, Cumhuriyet Savcıları ve Cumhuriyet Savcı yardımcılarının hakkında bu kanunun hâkimlere dair olan, mesleğe kabule, kararlara itiraza, duruşma icrasına, durumun takdirine, işe bakmaktan yasaklık, çekilme ve reddetme ilişkin hükümlerini uygular.

Yüksek Savcılar Kurulu, bu kanunla verilen görevlerini yerine getirirken kurulun çalışma usullerini ve uygulayacağı ilkeleri, alacağı kararlarda belli eder. Bu kararlardan kurulun gerekli gördükleri Resmî Gazetede yayınlanır.

Cumhuriyet Savcılığı mesleğine atama ve nakil :

Madde 77. — Cumhuriyet savcıları, Cumhuriyet savcı yardımcılarını ve Cumhuriyet Başsavcı yardımcılarının Yargıtay üyeliğine seçilerek atanmaları dışında kalan atama ve nakil işlemleri, Yüksek Savcılar Kurulunca alınacak karar gereğince Adalet Bakanı, Başbakan ve Cumhurbaşkanının ortak kararnamesiyle yapılır.

Yüksek Savcılar Kurulu atama ve nakillerde uygulanacak objektif esasları kapsıyan bir atama ve nakil yönetmeliği düzenler. Resmî Gazetede yayınlanacak bu yönetmelik, hizmetin gerektirdiği hallerde değiştirilebilir. Adalet Bakanlığı Özlük İşleri Genel Müdürlüğü ilgililerin taleplerini, sicilleri ve tesbit edilmiş sair hallerini hizmetin icap ve ihtiyacı ile birlikte inceliyerek kanuna, atama ve nakil yönetmeliğine uygun olarak hazırlayacağı kararname taslağını Yüksek Savcılar Kuruluna tevdi eder.

Yüksek Savcılar Kurulu en geç 15 gün içinde incelediği kararname taslağını aynen veya gerekli gördüğü değişiklikleri yaparak kabul ettiği takdirde, bu hususu bir kararla belirtir ve kararname taslağı ile birlikte Adalet Bakanlığına gönderir.

Ancak 15 günlük süre içinde hiçbir işlem yapılmaz ve bir karar verilmez ise, kararname taslağı kabul edilmiş sayılır.

Yukardaki işlemler sonunda kesin hale gelen kararname taslağını Adalet Bakanlığı ortak kararname şeklinde tanzim ederek yüksek tasdike sunar.

Geçici yetki :

Madde 89. — Yüksek Savcılar Kurulunun kararını alarak, Cumhuriyet Savcılarını, Cumhuriyet Savcı Yardımcılarını ve Cumhuriyet Başsavcı Yardımcılarını, hizmetin icabı olarak sürekli görev yerlerinin dışındaki bir yargı çevresinde geçici olarak görevlendirmeye Adalet Bakanlığı yetkilidir.

Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde kurulun hemen toplanması mümkün olmadığı takdirde, hizmetin aksamaması için Adalet Bakanlığı kadro durumu müsait bulunan bir yargı çevresindeki ilgiliyi, o kaza çevresinde görev ifa etmek üzere geçici yetkili kılabilir. Bu takdirde en kısa süre içerisinde işlemin onanmasını Yüksek Savcılar Kurulundan ister. Bu şekilde geçici yetkili olarak görev ifa eden ilgilinin Yüksek Savcılar Kurulunca değiştirilmesi halinde Kurulun yetkili kılacağı ilgilinin gidip göreve başlamasına kadar önceki yetkilinin yapmış olduğu işlemler geçerli sayılır.

Kendi yargı çevrelerinin dışına geçici yetkili olarak gönderilenler, o yerde dört aydan fazla çalıştırılmazlar. Ancak görevi başında bulunmayan Cumhuriyet Saveısı veya Savcı Yardımcısının uzun sürecek bir hastalığı söz konusu ise bu süre uzatılabilir.

(Anayasa ve Adalet Komisyonunun kabul ettiği metin)

Madde 75. — Millet Meclisi metninin 75 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 77. — Millet Meclisi metninin 77 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 89. — Millet Meclisi metninin 89 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

Birinci fıkrada yazılı olanların gerektiğinde Bakanlık hizmetlerinde geçici olarak görevlendirilmesi, doğrudan doğruya Adalet Bakanlığınca Kurulun kararı olmaksızın yapılır. Ve bunlar hakkında üçüncü fıkrada yazılı süre hükmü uygulanmaz.

Adaylık :

Madde 90. — Kanun hükümleri dairesinde adaylığa kabul etmek hâkim ve savcılık mesleklerinin yardımcılık sınıflarına atanmalarına kadar geçen süre içinde yetiştirilmek, haklarında disiplin cezası uygulamak, adaylığa son vermek ve sair özlük işlerini yürütmek Adalet Bakanlığına aittir.

Yardımcılık sınıfına geçeceklerin istekleri, adaylık devresinde görülen istidatları ve teşkilâtın hâkim ve savcı ihtiyacı göz önünde tutularak hâkimlik ve savcılık mesleklerinden hangisine alınacakları Adalet Bakanlığınca tesbit olunur.

İkinci fıkra gereğince meslekleri tesbit edilenlerin görevleri ve görev yerleri ad çekmek suretiyle tesbit olunur. Bunlardan hâkimlik mesleğine ayrılanların ad çekmeleri ve atanmaları Yüksek Hâkimler Kurulunca yapılır. Savcılık mesleğine ayrılanlar ise Adalet Bakanlığınca ad çektirmeden sonra Adalet Bakanı, Başbakan ve Cumhurbaşkanının ortak kararı ile atanırlar.

Bakanlık hizmetlerine atama :

Madde 94. — Hâkimlik ve savcılık mesleklerinde bulunanlar, hizmet icaplarına göre Adalet Bakanı tarafından Bakanlık hizmetlerine atanabilirler.

Şu kadar ki, Bakanlık hizmetine atanmada ilgilinin muvafakati ve hâkimlik mesleğinde olanlar hakkında ayrıca Yüksek Hâkimler Kurulunun kabulü şarttır.

92 nci maddenin 2 nci fıkrası hükmü bu halde de uygulanır.

Hâkimlik ve savcılık mesleklerinden Bakanlık hizmetlerine alınanlar Hâkimler Kanunu hükümleri dairesinde iktisabettikleri kadro ve maaşları ile bu görevlere gelirler ve bu görevlerde geçirdikleri süreler savcılık mesleğinde geçmiş sayılır.

Bakanlık hizmetlerinden Hâkimlik veya Savcılık mesleklerine geçme :

Madde 95. — Hâkimlik ve Savcılık mesleklerinden Bakanlık hizmetlerine alınanlar, Adalet Bakanının veya kendilerinin istekleri üzerine Yüksek Hâkimler Kurulunca hâkimlik mesleği içinde veya 77 nci madde gereğince savcılık mesleğinde bir göreve, Bakanlık hizmetlerinde iktisabettikleri haklar nazara alınmak suretiyle atanabilirler.

Savcılık mesleğine ait cetvelin değiştirilmesi :

Madde 98. — 884 sayılı Kanunla değişik 2556 sayılı Hâkimler Kanununun 18 nci maddesine ilişkin (2) sayılı cetvelin birinci sınıf savcılık bölümünden (Yargıtay Cumhuriyet Savcılığı), (Cumhuriyet İkinci Başsavcılığı) unvanları çıkarılmış yerine Adalet Bakanlığı Müsteşar Yardımcılığı ünvanı eklenmiştir.

Yüksek Hâkimler Kurulu eski üyelerinin görev süresi :

Geçici Madde 2. — Bu kanun hükümleri dairesinde seçilerek teşekkül edecek olan Yüksek Hâkimler Kurulunun göreve başlamasına kadar Yüksek Hâkimler Kurulunun mevcut üyeleri görevlerine devam ederler.

(Anayasa ve Adalet Komisyonunun kabul ettiği metin)

Madde 90. — Millet Meclisi metninin 90 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 94. — Millet Meclisi metninin 94 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 95. — Millet Meclisi metninin 95 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 98. — Millet Meclisi metninin 98 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

Geçici Madde 2. — Millet Meclisi metninin Geçici 2 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

Kesinleşmiş işlere ait evrakın devri :

Geçici Madde 7. — Bu kanunla yeniden kurulan Yüksek Savcılar Kurulunun göreve başladığı tarihte Hâkimler Kanunu ile bu kanunun eski hükümleri dairesinde Yüksek Savcılar Kurulu bölümleri ile genel kurulun görevlerine giren ve henüz karara bağlanmamış veya bağlanmış olup da, kesinleşmemiş bulunan işler, bu kanun hükümleri dairesinde yetkili kurul tarafından ince-
nerek karara bağlanır.

Müfettiş hâkimlerin göreve başladığı bildirilinceye kadar, üst dereceli hâkimler tarafından yürütülmekte olan soruşturmaya dair işlemlere devam olunur.

MADDE 3. — 24.5.1967 tarihli ve 868 sayılı Kanunla bazı maddeleri değiştirilmiş bulunan 22.4.1962 tarihli ve 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 54, 57, 62, 72, 76, 78, 82, 83, 84, 85, 86,87,88,97, 99 ncu maddeleri ile geçici 1, 3 ve 4 ncü maddeleri kaldırılmıştır.

MADDE 4. — 2556 sayılı Hâkimler Kanununun 4 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 4. — Her yıl alınacak aday miktarı kadro ve ihtiyaç durumuna göre Bakanlıkça tespit edilir

Taliplerden yazılı sınav ve mülâkatta başarı gösterenler başarı derecelerine göre sıraya konulup boşalan adaylık kadrolarına bu sıra gereğince Adalet Bakanı tarafından atanırlar.

Doktora yapanlar yazılı sınavdan ayırık tutularak sadece mülâkata tâbi olurlar.

Adalet Bakanlığına karşı mecburi hizmetle yükümlü bulunanlar hakkındayukarıki fıkralar hükümleri uygulanmaz.

Sınavların ve mülâkatın ne şekilde yapılacağı ve sınav ve mülâkat kurullarının teşekkülü bir yönetmelikle tesbit edilir.

MADDE 5. — 2556 sayılı Hâkimler Kanununun 79 ve 80 nci maddeleri aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir :

Madde 79. — Hâkimlik mesleğinin her sınıf ve derecesinde bulunanlarla bu meslekten sayılan görevlerde olanlar bu kanundaki hükümler dışında :

1. — Azlolunamaz,
2. — Yaş haddi veya mâlûliyet hali dışında kendileri istemedikçe emekliye sevk olunamaz,
3. — Kadronun daraltılması veya kaldırılması sebeplerine müstenit olsa bile maaş ve ödeneklerinden yoksun kılınamazlar,
4. — Yüksek Hâkimler Kurulu, bütün kaza çevrelerinin, bölgelerini, derecelerini, sair niteliklerini önceden tesbit ederek ilgililerin her bölgede münavebe ile belli sürelerle hizmet etmelerinin esaslarını hazırlayacağı Atama ve Nakil Planında gösterir ve bu esaslar dairesinde uygulama yapar.

Madde 80. — Bir mahkemenin veya kadronun kaldırılması sebebiyle görevsiz kalan hâkime açık bulunan yahut ilk açılacak olan aylık ve derecesine eşit en az bulunduğu yer derecesinde bir mahal hâkimliği teklif olunur.

Hâkim birinci ve ikinci teklifi reddedebilir. Üçüncü teklifi kabul etmezse istifa etmiş sayılır.

MADDE 6. — 24 . 5 . 1967 tarih ve 868 sayılı Kanunla bazı maddeleri değiştirilmiş bulunan 22 . 4 . 1962 tarihli ve 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununa aşağıda yazılı geçici maddeler eklenmiştir :

(Anayasa ve Adalet Komisyonunun kabul ettiği metin)

Geçici Madde 7. — Millet Meclisi metninin Geçici 7 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Millet Meclisi metninin 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Millet Meclisi metninin 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Millet Meclisi metninin 5 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 79. — Millet Meclisi metninin 79 neu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 80. — Millet Meclisi metninin 80 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 6. — 24 . 5 . 1967 tarihli ve 868 sayılı Kanunla bazı maddeleri değiştirilmiş bulunan 22 . 4 . 1962 tarihli ve 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununa aşağıda yazılı geçici maddeler eklenmiştir :

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

Yüksek Savcılar Kurulu ve bölümlerinin görev süresi :

GEÇİCİ MADDE 9. — Bu kanun hükümleri dairesinde seçilerek teşekkül edecek olan Yüksek Savcılar Kurulunun göreve başlamasına kadar Yüksek Savcılar Genel Kurulu ve bölümleri ve bunlara mensubolanlar görevlerine devam ederler.

Yüksek Hâkimler ve Yüksek Savcılar Kurulu seçimleri :

GEÇİCİ MADDE 10. — Bu kanunda tesbit edilen esaslar dairesinde Yüksek Hâkimler Kurulu ile Yüksek Savcılar Kurulunun teşekkülünü sağlayacak ilk seçim işlemleri; Türkiye Cumhuriyeti Anayasasına 1488 sayılı Kanunla eklenen geçici 15 nci madde gereğince Yargıtay üyesi olmuş bulunan Yargıtay Cumhuriyet ikinci Başsavcıları ile Yargıtay Cumhuriyet savcılarının çalışacakları daireler önceden belirtilmiş olmak şartıyla, en geç 30 gün içinde yapılır.

Yüksek Hâkimler Kurulu ile Yüksek Savcılar Kurulu üye seçim işlemlerinin bu ilk kuruluş döneminde birlikte yapılması caizdir. Ancak her iki kurulun oylama işlemleri tesbit edilerek ayrı ayrı günlerde yapılır.

Kuruluşla ilgili ilk seçimler sebebiyle, seçim işlemlerine ve sonucuna itiraz vâkı olduğu takdirde itirazların sonucu beklenmeksizin üyeler görevlerine başlatılırlar. İtirazların sonucu değişikliğe gerektirdiği takdirde, değişecek üyelerin kurulda yapmış oldukları işlemler ve katıldıkları kararlar geçerli sayılır.

Raportörlerin ünvanlarının değişmesi :

GEÇİCİ MADDE 11. — Halen Yüksek Hâkimler Kurulunda görevli bulunan raportörlerin ünvanları, yeniden atanmalarına lüzum olmaksızın tetkik hâkimi olarak değiştirilmiştir.

Yargıtay üyesi olanların kıdemi :

GEÇİCİ MADDE 12. — Türkiye Cumhuriyeti Anayasasına 1488 sayılı Kanunun 2 nci maddesi ile eklenmiş bulunan Geçici 15 nci madde hükmü gereğince Yargıtay üyesi olan Cumhuriyet ikinci Başsavcıları ile Yargıtay Cumhuriyet savcılarının Yargıtay üyeliğindeki kıdemlerinin başlangıç tarihi, kendilerinin Cumhuriyet ikinci Başsavcılığında veya Yargıtay Cumhuriyet savcılığında ilk defa göreve başladıkları tarihtir.

Yönetmelik ve plan hazırlanması :

GEÇİCİ MADDE 13. — 2556 sayılı Hâkimler Kanununun 4 nci maddesinde bahsedilen yönetmelik ile 79 ncu maddesinde yazılı atama ve nakil planının bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren, en geç 6 ay içinde çıkarılmasına kadar, bu konularda eski hükümlerin uygulanmasına devam olunur.

Adalet Bakanına yetki verilmesi :

GEÇİCİ MADDE 14. — 2556 sayılı Hâkimler Kanununun 5457 sayılı Kanunla değişik 5 nci maddesine bir geçici madde eklenmesine dair 30 . 7 . 1970 tarihli ve 1320 sayılı Kanun hükümlerini, bu kanunun yürürlükten kalkacağı tarihten itibaren iki yıl süre ile uygulamaya Adalet Bakanı yetkilidir.

MADDE 7. — Bu kanun hükümleri yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer.

MADDE 8. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

